

**CENTAR
ZA
MIR
NENASILJE
I
LJUDSKA
PRAVA
OSIJEK**

**CENTAR
ZA
MIR
NENASILJE
I
LJUDSKA
PRAVA
OSIJEK**

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ '98
GODI[NJI IZVJE[TAJ '98

Izdava~:

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek

Za izdava~a:

Branka Kaselj

Urednik:

Milan Ivanovi}, dr. sc.

Lektura:

Bla`enka Sarkanjac, prof.

Oblikovanje:

Davorin Palijan **Kaleidoskop**

Tisak:

MIT

Osijek, 1999.

NA ^ ELA DJELOVANJA

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava u Osijeku je nevladino, izvanstrana~ko i neprofitno udru`enje gra|ana.

Cilj na{eg djelovanja je za{tita ljudskih prava i sloboda uz promoviranje i primjenu kreativnih metoda rje{avanja problema i sukoba na individualnoj, grupnoj i politi~koj razini.

Ljudska prava i slobode shva}amo kao izraz osnovnih potreba i te`nji ljudskog bi}a koja izvire i ostvaruju se kroz ~ovjeka.

Mir shva}amo dinami~ki, kao proces u kojem kroz osvije{teno djelovanje jasnije sagledavamo sada{njest. Pri tome problemi i sukobi postaju poticaj iznal`enju pravednijih i boljih rje{enja.

U te`nji za ostvarenjem ljudskih prava, sloboda, kao i mira, na{i su naponi stoga usmjereni k obrazovnim i savjetodavnim programima i svim drugim oblicima afirmacije, usvajanja i prakticiranja miroljubivih i kreativnih metoda suodno{enja s realitetom.

Na{e je djelovanje dugotrajan, delikatan i ustrajan rad. Svrha mu je samoosvje{tenje ~ovjeka i humaniziranje me|uljudskih odnosa. To je dio procesa koji kroz razumijevanje i uva`avanje ljudskog dostojanstva vodi k pomirenju. Tek ulazak u te dimenzije prepoznamo kao po~etak duhovne obnove i kao preduvjet za izgradnju odnosa koji bi bili korjenito druga~iji i bitno u~inkovitiji u sprje~avanju nasilja.

Na{e je djelovanje javno i otvoreno svim ljudima dobre volje bez obzira na nacionalno, vjersko ili koje drugo svjetonazorno opredjeljenje, a nastojimo ga uklopiti u tokove europskih i svjetskih mirovnih procesa.

UVOD

Koristeći pogodnosti mandata UNTAES-a koji je podupirao mirovni proces tijekom 1996./97., u 1998. godinu ušli smo zaokupljeni aktivnostima usmjerenima na proces integracije i uspostave povjerenja među stanovništvom Istočne Slavonije i Baranje.

Završetak mandata i odlazak UN-a 15. siječnja 1998. uzdrmali su taj krhki proces. Politički, zakonodavni, ekonomski niti psihološki okvir za trajnu podršku daljnjoj integraciji nije bio dostatno pripremljen. Nevladine udruge našle su se suočene s problemima koji su nadilazili njihove snage.

Tijekom prva tri mjeseca nakon odlaska UN-a zabilježeni su incidenti i napetost među povratnicima i stanovništvom koje je tijekom rata ostalo na području pod srpskom kontrolom. To je uzrokovalo daljnje iseljavanje srpskog stanovništva iz Hrvatske. Iako ne postoje službeni podaci, procjenjuje se da je oko 50% domicilnog srpskog stanovništva napustilo regiju u razdoblju UNTAES-ovog mandata i godinu dana nakon odlaska UN-a iz regije (1996-1998). S povratkom prognanika, ta je regija ponovno postala multikulturalna. Povratak hrvatskog stanovništva bio je ograničen procesom obnove, kao i ekonomskom situacijom, dok je povratak Srba bio ograničen krutom vladinom politikom i stambenim problemima. Ponovna uspostava povjerenja je vrlo spor i težak proces. Povratnici pate od stresa uzrokovanog povratkom na "mjesto zločina". Ispunjeni su ljutnjom i sumnjičavošću prema onima koji su ostali na području pod srpskom kontrolom (i prema srpskom i ne-srpskom stanovništvu). S druge strane, srpsko stanovništvo je uplašeno, bez snažnog vodstva i trpi diskriminaciju. Postoji snažna tendencija međusobne izolacije tih dvaju skupina i razdvajanja na svim razinama - od djece u školama do razine lokalne uprave.

Općenito se može reći da je protekla godina u Hrvatskoj bila obilježena otežanom ekonomskom situacijom, siromaštvom, ekonomskom nepravdom i političkom krizom. Politička scena postala je sve više radikalizirana. Osjeća se razočarenje postojećom društvenom stvarnošću i potreba za promjenama, ali i apatija, te nedostatak vizije drugačijeg društva.

Civilna scena postaje sve češćim sudionikom i sugovornikom u različitim javnim raspravama, te postaje dio hrvatskog društva koji se više ne može ignorirati - na njega se sve više računa kao na katalizator pozitivnih društvenih promjena. Uloga civilne scene ogleda se u davanju doprinosa poslijeratnom procesu izgradnje mira zasnovanog na zajedničkoj sigurnosti, pluralizmu i poštivanju ljudskih prava.

Činjenica da su Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek na čelu s Katarinom Kruhonjom i Antiratna kampanja Hrvatske na čelu s Vesnom Teršelić bili dobitnici alternativne Nobelove nagrade, ojačala je položaj i ulogu mirovnih organizacija, te im otvorila vrata za vršenje većeg utjecaja putem javnih medija.

Međutim, bit će vrlo teško raditi na demokratizaciji unutar granica Hrvatske dok još uvijek traje strašni sukob na Kosovu, budući da je čitava regija njegov neizravni, a potencijalno i izravni, sudionik.

Katarina Kruhonja

"Zahvalna sam svima vama, dragi moji prijatelji. Vi ste mi pomogli da nadvladam osjećaj očaja i bespomoćnosti i da postanem odgovorna i prilično hrabra građanka. To nikada ne bih uspjela bez naše snažne međusobne povezanosti..."

Ispunjena sam zahvalnošću jer vidim da nakon šest godina naših napora, mladi ljudi prihvaćaju viziju, vrijednosti i stavove za kojima smo počeli tragati usred rata i da će oni tome posvetiti svoj život..."

(Iz govora Katarine Kruhonje, predsjednice Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i dobitnice alternativne Nobelove nagrade za mir, na godišnjoj skupštini 1998., po završetku svog šestogodišnjeg predsjedničkog mandata.)

SAŽETAK

Centar za mir Osijek osnovu za izgradnju održivog mira i zajedničke sigurnosti vidi u umrežavanju i suradnji među ljudima i u razvitku snažnog civilnog društva. Već više godina ulažemo velike napore u izgradnju mreže mirovnih aktivista, aktivista koji rade na pitanju zaštite ljudskih prava, nastavnika uključenih u aktivnosti izgradnje mira, žena, povratnika, pripadnika vjerskih zajednica i mladih.

I 1998. godine ta mreža ojačana je putem otvaranja područnih ureda u ratom pogođenim područjima istočne Hrvatske - u Dalju, Belom Manastiru, Bilju i Okučanima, koji pružaju pravnu pomoć, vrše monitoring ljudskih prava, a osnaženi su s 28 obučених mirovnih radnika, koji su pripadnici Timova za razvitak i izgradnju mira. Putem postojećih programa (Program promocije i zaštite ljudskih prava, Program edukacije i psihosocijalnog razvoja, te Program izgradnje mira i razvoja zajednice) podupirali smo, osnaživali i uključivali pojedince i skupine u proces povratka i uspostavljanja povjerenja. Suradivali smo sa stambenim komisijama, OSCE-om i UNHCR-om.

Uložili smo velike napore u to da razdoblje nakon odlaska UN- a učinimo što je manje bolnim, pokušavajući spriječiti pojavu incidenata koji bi otežavali proces povratka i integracije ljudi, te kako bi se spriječilo daljnje iseljavanje srpskog stanovništva.

Bilo je oko 8000 izravnih korisnika aktivnosti Centra za mir, nenasilje i ljudska prava. Putem edukacijskih projekata, kontakata s vladinim institucijama i preispitivanja njihove politike, a neizravno i putem medija, naš utjecaj na cjelokupno stanovništvo, osobito na promijenu stavova, bio je vrlo značajan. Organizirane su i redovite tiskovne konferencije vezane za situaciju na terenu.

Još jedno značajno postignuće u 1998. godini je i jačanje suradnje s vjerskim zajednicama, svećenicima i laicima - osobito Katolicima- na području mirovnih aktivnosti.

Nadalje, doprinos žena u mirovnim aktivnostima kroz rad na zaštiti ljudskih prava, u ulozi trenera u mirovnoj edukaciji, voditeljica grupa podrške i dijaloških radionica, te u izgradnji mira na obiteljskoj razini, bio je vrlo važan.

U studenom je započela rasprava na nacionalnoj razini vezana uz ulogu nevladinih udruga na predstojećim izborima. Donešena je odluka da se formira nacionalna koalicija nevladinih udruga okupljenih oko platforme za podupiranje slobodnih i poštenih izbora i tolerantne izborne kampanje.

Ne možemo ne suosjećati s kosovskim Albancima koji proživljavaju strašnu humanitarnu krizu. Pokušavamo održati kontakte sa svim našim prijateljima s Kosova i iz Srbije, pružajući podršku onima koji su na udaru Miloševićevog režima.

Tijekom posljednjih nekoliko mjeseci revidirali smo osnovne načela djelovanja Centra za mir. Počeli smo identificirati i rješavati unutarnje probleme i pripremati se za izbor novog predsjednika i izvršnog odbora.

Još uvijek učimo živjeti unutar naše organizaciji u skladu s motom
"Mir u srcu je srce mira"

Katarina Kruhonja

Poezija i glazba, vođe i kola~i...
Mala proslava me|unarodnog
dana `ena.

UTEMELJENJE

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava jedna je od prvih mirovnih organizacija nastala u ratom zahvaćenom području Hrvatske, u Osijeku 1992. Članica je mreže Antiratne kampanje Hrvatske.

Misija

Svi programi i aktivnosti tijekom 1998. bili su usmjereni ostvarenju misije Centra - promoviranje nenasilja i poticanje odgovornog uključivanja pojedinaca u društvene promjene usmjerene k ostvarenju civilnog društva temeljenog na kulturi nenasilja, poštovanju ljudskih prava, toleranciji i zajedničkoj sigurnosti. Poseban fokus djelovanja je pomoć u povratku, ostanku, izgradnja mira i rekonstrukcija zajednice u ratom zahvaćenim dijelovima istočne Hrvatske.

Oblici djelovanja

Djelovanje se provodi kroz tri osnovna programa i niz ostalih aktivnosti:

Mirovni odgoj i psihosocijalni razvoj
Promocija i zaštita ljudskih prava
Izgradnja mira i zajednice

Članstvo

Tijekom 1998. godine znatno se povećao broj novih članova. Program Izgradnja mira i zajednice okupio je 28 novih mirovnih radnika. Većina je njih, nakon obuke i volontiranja, izrazila želju da postane članom Centra za mir, tako da trenutačno imamo 91 člana, i to 72 aktivna i 19 podupirućih.

Porast članstva nametnuo je potrebu pojašnjenja obveza i prava članova, i to zasebno za različite kategorije - aktivni, podupirući i počasni. Budući da je Centar na članstvu utemeljena organizacija, razmotrit će se pitanje uvođenja članarine.

Organizacijska struktura

Najviši organ je Skupština, koja bira predsjednicu/predsjednika i sedam članova Upravnog odbora - tjela sa snagom donošenja odluke čije su funkcije volonterske. Funkcije izvršne direktorice, administrativne i financijske tajnice te voditelja programa obavljaju profesionalno zaposlene osobe.

Upravni odbor je radio redovito, predano i odgovorno (23 sastanka). Svojim radom podupirao je rad izvršne direktorice te bitno utjecao na kreiranje cjelokupne strategije Centra i učinkovito, a balansirano, ostvarivanje planiranih programa i projekata. Tijekom nekoliko posljednjih godina uloga i funkcija UO postaje sve značajnijom.

Strukturu pojedinih programa i projekata čine projektne i radne grupe na čelu s voditeljicama/voditeljima. Kod nekih je projekata radnu grupu činila samo jedna osoba,

što je

zahtijevalo hitnu intervenciju u smislu okupljanja i osnaživanja radne grupe s primarnim ciljem potpore voditeljima, a potom i kvalitetnijeg planiranja i provedbe projekta. U nekim projektima, unatoč postojanju radne grupe, počeo se gubiti karakter timskog rada i donošenja odluka, što se nastoji ispraviti.

Savjet Programa za promociju i zaštitu ljudskih prava radio je redovito, dok su savjeti Programa izgradnje mira i zajednice i Programa edukacije za mir intenzivirali svoj rad tek krajem godine. Dogovori i konzultacije obavljani su samo povremeno, zajedničkog planiranja i kreiranja strategije nije bilo.

Slično se može ponoviti i za rad Vijeća savjetnika. Činjenica da su članovi Vijeća savjetnika iz različitih zemalja otegotna je okolnost za organiziranje zajedničkog sastanka. Stoga smo i ove godine imali samo povremene konzultacije s Margaretom Ingelstam, Vesnom Teršelič i Cvijetom Novaković.

Način realizacije projekata

- odnos profesionalnog i volonterskog rada

Aktivnosti Centra za mir tijekom 1998. godine realiziralo je 162 osobe, od kojih 14 uposlenih, 28 na osnovi trajnih ugovora, 87 koji su u rad bili uključeni povremeno te 30-ak lokalnih i tri međunarodna volontera. Također, većina uposlenih ili honoriranih osoba trajno ulaže i dio volonterskog rada - u 1998. godini ukupno oko 3 000 volonterskih sati, što je, uz solidarnu preraspodjelu materijalnih sredstava, bio temelj razvoja i održivosti Centra.

Ipak, zbog više razloga držimo da udio volonterskog rada treba biti veći i obvezatan za aktivno članstvo:

- kako bi rad Centra zadržao temeljni princip rada NVO-a - dobrovoljnost i neprofitnost
- kako bi se ostvarivala osnovna misija Centra, tj. promicalo uključivanje pojedinaca u pozitivne društvene promjene i izgradnju civilnog društva
- kako bi se osigurala samoodrživost organizacije.

Uvjereni smo da je to moguće postići unatoč teškoj ekonomskoj situaciji i izuzetno visokom postotku nezaposlenih u Hrvatskoj. Načini kojima ćemo se ubuduće priklanmati kako bismo to ostvarili su:

- redefiniranjem aktivnog članstva s nužno volonterskim doprinosom
- angažiranjem više osoba s manjim brojem plaćenih sati i kombinacijom plaćenog i volonterskog rada
- ograničavanjem honorarnog rada
- javnim zagovaranjem za volonterski rad.

Uz zagovaranje za dobrovoljno uključivanje, blisko je povezana i potreba za trajnim

procesom obrazovanja mirovnih aktivista i aktivista na zaštiti ljudskih prava, i to na nekoliko razina: za nove članove i volontere, za sve one koji su već uključeni u rad a do sada nisu prošli odgovarajuću obuku te redovite burn-out kontrole i rezidencijalne razvojno-relaksirajuće seminare za dugogodišnje aktiviste. Iako je veći broj članova i aktivista Centra za mir prikupio mnoga znanja i vještine nužne za rad u mirovnoj organizaciji, problemi koje u posljednje vrijeme imamo ukazuju na trajnu potrebu edukacije o osnaživanju kapaciteta, dinamici i razvoju timskog rada.

Korisnici

Programima i aktivnostima Centra tijekom 1998. direktno je obuhvaćeno oko 7 400 korisnika, od kojih je pravnu pomoć dobila 3 781 osoba. Korisnici ostalih aktivnosti bili su: 57 aktivista, oko 210 nastavnica/nastavnika; 1 430 osnovnoškolske djece, 395 mladih, oko 400 roditelja, 200 sudionica u ženskim programima; 100 vjernica/vjernika; 21 svećenik; 800 prognanika/povratnika.

Distribuiranjem edukativnih brošura i zagovaranja preko lokalnih i nacionalnih medija dosegnuto je više od 100 000 osoba.

Suradnja i umrežavanje

Centar za mir je implementacijski partner UNHCR-a i ADF-a, surađuje s OSCE-om. Nastavak partnerskih odnosa kroz zajedničke projekte ostvaren je s Life & Peace Institute, "Circuit" Birmingham, Austrijskim mirovnim servisom, "Ohne Ruestung Leben, Komitee fur Grundrechte und Demokratie", Centrom za strategijska istraživanja Washington (projekt okončan polovinom 1998.) i s Civilnom inicijativom za I. Konferenciju o pomirenju - Vukovar 99. (uključuje sedam organizacija). U procesu smo kreiranja suradnje i partnerstva s međunarodnom organizacijom Pax Christi International sa sjedištem u Belgiji.

Sporadičnu suradnju na pojedinačnim aktivnostima ostvarujemo s uredom Antiratne kampanje, Koordinacijom organizacija za zaštitu ljudskih prava, s Udruženjem za mir i ljudska prava Baranja, s Franjevačkim institutom za kulturu mira, GONG-om, humanitarnom udrugom Adra, Centrom za kulturu nenasilja Tuzla, Otvorene oči, SOS selo Ladimirevci, FLAG, AVP US, ETF Osijek i drugim lokalnim i međunarodnim organizacijama.

Suradnja s institucijama lokalnih vlasti je nešto bolja, osobito u pojedinim mjestima, a u nekim je ostala na vrlo nezadovoljavajućoj razini. Nakon cijele godine uloženi napora za otvaranje dijaloga i suradnju s Nacionalnim odborom za pomirenje, što je čak podržano i intervencijom UN-predstavnik u Hrvatskoj, nisu postignuti pozitivni rezultati. Sve je bolja suradnja s Katoličkom crkvom.

OPĆI PRIKAZ REALIZACIJE PLANA

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava u 1998. godini ostvario je mnoga postignuća, ali se i suočio s mnogim poteškoćama u razvoju novih projekata i osnažanju već postojećih. Tijekom godine, kroz tri osnovna programa, realizirano je 13 projekata. Iako nije došlo do bitne promjene broja projekata u odnosu prema 1997. godini, količina aktivnosti, broj osoba uključenih u njihovu realizaciju pa i financijska sredstva nužna za njihovu realizaciju bila su opsežnija.

Protakla je godina donijela prostorno proširenje naših aktivnosti. Od veljače smo prisutni na tri nove lokacije - u Dalju, Belom Manastiru i Tenji, uz već postojeće urede u Okučanima i Bilju. Uredi u Dalju, Belom Manastiru, Tenji i Okučanima bili su uglavnom fokusirani na pružanje pravne pomoći, dok su sve druge aktivnosti uglavnom bile organizirane kroz Osijek. Ured u Bilju nastavio je s provedbom mirovnih aktivnosti i potporom procesu povratka, a pravna pomoć bila je osigurana preko pravica iz Osijeka.

Nepostojanje pravnog okvira za zakonom prihvatljivo pružanje pravne pomoći rezultiralo je odlukom da se jedna od pravica upiše u Odvjetničku komoru. UNHCR je kao donator i međunarodna organizacija dobro upoznat s našim zakonima, te je prihvatio tu točku u projektu pravne pomoći i odobrio njenu realizaciju. Otvaranje područnih ureda i proces prikupljanja potrebne dokumentacije odužili su se, te je Biserka Milošević realizirala upis u Odvjetničku komoru tek u prosincu.

Konačno ostvarenje te zamisli pokazalo je da nismo na zadovoljavajući način i unaprijed osmislili način suradnje između odvjetnice i Centra za mir. Bio je to još jedan razlog, uz prirodan razvoj projekta, za početak rada na restrukturiranju Programa promocije i zaštite ljudskih prava. Težak i dugotrajan proces priveden je kraju, ustanovljena je nova struktura od tri projekta, uključene su nove osobe i usvojena nova pravila.

Dvije godine planirani projekt Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja konačno se približio početku ostvarenja u lipnju 1998. Izazovni grant Europske unije, koji se oslobađa tek poslije pronalaska drugih 50% sredstava iz drugih izvora, nalagao je intenzivan rad na financiranju. Završetak UNTAES-mandata i postupno povlačenje svih međunarodnih humanitarnih organizacija iz Hrvatske nalagao je što hitnije raspoređivanje mirovnih timova u području istočne i zapadne Slavonije te Baranje. Time je olakšano donošenje odluke da s realizacijom projekta krenemo spajanjem već postojećih financija i unutarnjih resursa Centra za mir sa sredstvima od EU.

Rezultat te odluke je desetotjedna obuka za tridesetak budućih mirovnih radnika iz Hrvatske, istočne i zapadne Europe te Amerike. Istodobni rad na pronalaženju financija i realizaciji programa stavljao je na kušnju naše snage i posvećenost ideji. Iako su frustracije i strahovi rasli, zajedničkim smo se nastojanjima, solidarnošću i pomoći iz drugih projekata uspijevali nositi s tim problemima.

Iako misija Centra za mir, nenasilje i ljudska prava ne uključuje ekonomsku potporu kao prioritetni zadatak, potrebe građana istočne Hrvatske upućuju nas na činjenicu da

ekonomska stabilnost izravno utječe na stabilnost i proces izgradnje mira. Naša bismo nastojanja na izgradnji mira stoga trebali zaokružiti i osnaživanjem kroz male ekonomske projekte. Nakon završetka takva dva mala projekta (Uzgoj pilića i 80 plastenika) u 1997. godini, u ovoj nismo uspjeli realizirati ni jedan. No, ostvareni su kontakti i suradnja s organizacijama koje se bave razvojem malog poduzetništva, FLAG i kreditiranjem, NOA banka. Njihovi savjeti i programi ponuđeni su na svim lokacijama u kojima se provode naši programi i aktivnosti.

Tim Programa mirovnog odgoja i psihosocijalnog razvoja pojedinaca i zajednice uložio je mnogo napora u okupljanje i uključivanje nastavnika iz Podunavlja kako bi se osigurala što kvalitetnija i sveobuhvatnija pomoć djeci i roditeljima u procesu povratka i reintegracije. Iako dugo očekivan i željen, povratak je nosio nove probleme.

Centar za mir nastavio je biti centar potpore, skupljanja i distribuiranja informacija regionalnim NVO-ima i novim mirovnim inicijativama te promotor umrežavanja i suradnje s ciljem razvoja civilnog društva i demokracije.

PROGRAMI

MIROVNI ODGOJ I PSIHOSOCIJALNA PODR[KA

Program "Mirovni odgoj i psihosocijalna podrška" obuhvaća odgojno-obrazovne programe o alternativni nasilju, opho|enju sa sukobom, komunikaciji, ljudskim pravima, demokraciji i izgradnji zajednice - za nastavnike, djecu, mlade`, aktiviste, `ene, vjernike i vjerske zajednice i druge socijalne skupine. Podrška psihosocijalnom razvoju usmjerena je poglavito na rad sa `rtvama rata (djecom, prognanicima).

Voditeljica programa: Marijana Mitrovi}, dipl.pedagog

PROMOCIJA I ZA[TITA LJUDSKIH PRAVA

Program "Promocija i zaštita ljudskih prava" (1992.-1998.) realizira se putem Ureda za promociju i zaštitu ljudskih prava s pravnim savjetovaličtima, a obuhvaća davanje besplatnih pravnih savjeta i pomoći, monitoring, medijaciju, vo|enje kampanje, edukaciju stanovništva o ljudskim pravima, slobodama i demokraciji te promociju ljudskih prava. Kroz rad u Uredu i na terenu pravna je slu`ba uključena u proces mirne integracije Baranje, isto~ne Slavonije i zapadnog Srijema davanjem pravne pomoći pri ostvarivanju statusnih, ste~enih i vlasni~kih prava građana te u ostvarivanju prava na povratak i obnovu.

Voditeljica programa: Biserka Milo{evi}, dipl.pravnik
IZGRADNJA MIRA I ZAJEDNICE

Program "Izgradnja mira i zajednice" (1994.-1998.) usmjeren je na pomoć mirovnom procesu u Baranji, isto~noj Slavoniji, zapadnom Srijemu (UNTAES) i zapadnoj Slavoniji. Oslanja se na programe obrazovanja za mir, psihosocijalne podrške i zaštite ljudskih prava. U radu s prognanicima i stanovništvom provode se pripreme za povratak, pomoć pri integraciji srpskog stanovništva u Republiku Hrvatsku te obnova me|usobnog povjerenja i zajedni~ke sigurnosti. Program obuhvaća otvaranje komunikacije između polariziranih grupacija stanovništva, dijaloške radionice o problemima povratka, ostanka i su`ivota, razvijanje solidarne pomoći u povratni~kim zajednicama, razvijanje uloge `ena, vjerskih zajednica, nastavnika i mladih u obnovi povjerenja i zajednice. Uz to, potiče se osnivanje i osamostaljivanje novih mirovnih grupa.

Voditeljica programa: dr. Katarina Kruhonja

ZAJEDNI ^KE AKTIVNOSTI - javna promocija tolerancije i pluralisti~kog civilnog društva

Pojedinim projektima, kao što su "Intelektualni forum", "Mirovni klub" te "Dani kulture mira", kao i razli~itim javnim tribinama i obilježavanjima va`nih nacionalnih ili me|unarodnih dana, svi programi i aktivisti sudjeluju u javnoj promociji kulture mira, tolerancije i pluralisti~kog civilnog društva.

Svi programi i aktivisti sudjeluju prilikom organiziranja i održavanja "Intelektualnog foruma" i "Mirovnog kluba", projekata kojima se putem javnih tribina i okruglih stolova promoviraju tolerancija i izgradnja multietni~kog civilnog društva.

"Dani kulture mira" još su jedan projekt ovog tipa; organiziraju se u ljeto svake druge godine, a imaju kako regionalni, tako i me|unarodni zna~aj.

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ za 1998. godinu

Mir u srcu
je
srce mira

c

PROGRAMI - PROJEKTI

PROGRAM MIROVNOG ODGOJA I PSIHOSOCIJALNE PODRŠKE (1992.-1998.)

Voditeljica : Marijana Mitrović

Program obuhvaća obrazovne programe i pomoć psihosocijalnom razvoju usmjerene k izgradnji zdrave multikulturalne zajednice kao jednog od preuvjeta za razvoj civilnog društva.

Korisnici programa su mirovni aktivisti, nastavnici, djeca, mladež. I ove je godine posebna pažnja i podrška posvećena najugroženijim kategorijama (prognanicima i povratnicima, djeci i ženama).

Projekti:

1. Projekt obrazovanja za izgradnju mira i psihosocijalni razvoj pojedinaca i zajednice - "Kreativne radionice"
2. "Koraci" - podrška mladima sa smetnjama u psihofizičkom razvoju
3. Ljetovanje u Živogošću - psihosocijalna podrška mladima
4. Međunarodni kamp mladih u Trogenu - psihosocijalna podrška mladima

Program je pomogao i u realizaciji sljedećih aktivnosti:

Trajno obrazovanje aktivista

Obuka za mirovne radnike -
program Osnaživanje za mirovnu službu

Projekt obrazovanja za izgradnju mira i psihosocijalni razvoj pojedinaca i zajednice - "Kreativne radionice"

Voditeljica: Marijana Mitrović
 Suradnice: Amalija Krstanović
 Monika Šimek
 Zehra Delić
 53 nastavnice/nastavnika osnovnih i srednjih škola

Program obrazovanja za izgradnju mira i psihosocijalni razvoj pojedinaca i zajednice nastavak je projekta "Kreativne radionice - odgoj za mir". Započeo je 1992. godine u vremenu neposredno nakon ratnog iskustva kao pomoć nastavnicima u ophođenju s traumom i njihovo osnaživanje za izravnu pomoć djeci i njihovim roditeljima. Dugoročan cilj je pomoć populaciji mladih, njihovo osnaživanje i poticanje kreativnih i mirotvornih kapaciteta kao podloge za izgradnju boljih odnosa i društva u cjelini. S vremenom je program obogaćivan sadržajima odgoja za mir, nenasilje, ljudskih prava i ekologije. Koriste se priručnici "Damiri i Nemiri", "Budimo prijatelji", "Mirotvorni razred" te radionice dizajnirane za rad na emocijama, nenasilnu komunikaciju i ophođenja sa sukobom. Nastavnici koji rade s djecom i mladima imaju redovite edukativne i supervizijske radionice dva puta mjesečno.

Nastavnici - prognanici iz Podunavlja, uključeni u projekt, osnaženi su za povratak i postali su važni konstituensi mira u zajednicama u koje su se vratili pomažući u procesima obnove povjerenja među nastavnicama te prevenciji nasilja i tenzija između ratom razdvojenih grupa učenika - što je i bio jedan od prvih ciljeva projekta. Čim je to postalo moguće, u vrijeme UNTAES mandata u rad projekta uključeni su i nastavnici i djeca iz Podunavlja osnažujući ih za ostanak i aktivnu pomoć u procesima integracije.

Problemi pri radu s djecom i mladeži vezani su uz produženi i ponovljeni stres, a manifestiraju se kroz nesigurnost, strah, neprilagodljivost, sklonost nasilju. Populacija povratnika izložena je problemima ponovne adaptacije, i to u uvjetima visokog stupnja etničke netolerancije te egzistencijalne nesigurnosti roditelja. Kod učenika srpske nacionalnosti još uvijek se uočava fluktuacija, odlazak u Srbiju ili druge zemlje i nesigurnost u budućnost. Posebna grupacija su djeca s gubitcima u užoj obitelji. U susretima i radu s obiteljima uočena je izražena materijalna nesigurnost te "drugi val potresa" odnosa u manje stabilnim odnosima, ako kao prvi uzmemo poremećaje u miješanim brakovima. Teškoće vezane uz povratak, ostanak, integraciju i obnovu povjerenja jasno su izražene u populaciji i roditelja i nastavnika. U Program su uključeni nastavnici i učenici iz osnovnih i srednjih škola u Osijeku i Podunavlju. U Osijeku je organizirano 35 grupa osnovnoškolskih učenika s kojima radi 26 nastavnika, pedagoga i psihologa, 1 grupa djece s posebnim potrebama u Centru za odgoj "Ivan Štark" i 2 grupe u Izbjegličkom centru "Gašinci" (djeca iz Kosova i Bosne), te 1 grupa "Mir i dobro" u Cerni. Od 26 osnovnoškolskih nastavnika, pedagoga i psihologa angažiranih na ovom programu, 20 nastavnika vodi i grupe roditelja svojih učenika, a 4 ih radi s nastavničkim kolegijem prenoseći svoje znanje na ostale nastavnike. Našim je

programom tijekom ovog razdoblja kontinuirano obuhvaćeno 780-800 učenika osnovnih škola.

Program se nadalje provodi s učenicima pet srednjih škola, s jednom grupom radimo u Centru za mir, te imamo jednu grupu u Centru za odgoj mladeži na Vinkovačkoj (mladi prijestupnici na preodgoju). Program realiziraju dva psihologa, tri pedagoga i dva profesora. U stalne grupe uključeno je oko 120 srednjoškolaca, a u povremene tematske grupe još oko 300 srednjoškolaca. Svi psiholozi i pedagozi (5) rade na osposobljavanju ostalih članova nastavničkog kolegija za elemente i teme rada u njihovim razrednim zajednicama, a 2 rade s grupama roditelja. Superviziju svog rada voditelji grupa obavljaju mjesečno uz vodstvo voditeljice Programa.

U Podunavlju je Program realiziran u osnovnim školama u Belom Manastiru, Kneževim Vinogradima, Šećerani i Petlovcu, Bilju, Vukovaru, Borovu, Tenji, Dalju, Bijelom Brdu i Sarvašu, Ernestinovu i Erdutu. Ukupno je okupljeno 25 grupa učenika s 12-24 učenika u grupi, što je 350-400 učenika. S njima rade 22 nastavnika.

Od srednjoškolskog uzrasta Program provodimo u 2 srednje škole u Vukovaru. Djeluje ukupno 5 grupa s oko 70-80 učenika, a voditelji su srednjoškolski profesori.

Na području Podunavlja 14 učitelja radi i s roditeljima učenika (14 grupa s oko 180 roditelja), a tri nastavnika rade i s ostalim nastavnicima u stručnim kolegijima.

Hrvati nastavnici-povratnici veoma se teško uključuju u aktivnosti izgradnje povjerenja i mira, jer je konfrontacija interesa snažna. Težak materijalni položaj hrvatskih građana uvjetuje povećanu nervozu i produbljivanje jaza i netrpeljivosti. Slično je i s roditeljima učenika, što se prenosi na djecu i mladež. Odnosi među učenicima su unekoliko povoljniji, ali je vrlo jasna tendencija segregacije te tenzije s povremenim ispadima nasilja. Posebno napete situacije su u nekim mjestima Baranje i u Vukovaru, ali postoje i pozitivni primjeri. Npr., atmosfera je u Kneževim Vinogradima, Bilju i Belom Manastiru ugodnija i povoljnija za rad, jer su ravnatelji škola fleksibilni i osobe koje pomažu rješavanju problema, dok u kolektivima gdje je više nastavnika (Srba) ostalo bez posla vlada suzdržanost.

Relaksacija u okviru redovne edukacije za nastavnike.

Tijekom 1998. u program je ukupno bilo uključeno oko 200 nastavnica/nastavnika, 1 200 osnovnoškolske djece, 400 mladih i oko 400 roditelja.

"Koraci" - Projekt podrške mladima sa smetnjama u psihofizičkom razvoju

Voditeljice: Brankica Kovačević
Zorica Ugješić

Suradnice: Jelena Maras
Marijana Mitrović

Problemi mladih s psihofizičkim smetnjama u razvoju bili su česta tema na redovitim sastancima ženske grupe podrške, i tu je pokrenuta ideja za rad s jednom skupinom mladih iz te populacije. U suradnji s Centrom za socijalnu skrb i kroz individualne kontakte osnovana je grupa od 13 sudionika dobi od 17 do 29 godina koja se sastaje dvaput mjesečno.

Cilj projekta je omogućiti druženje u okruženju s vršnjacima te kreirati atmosferu sigurnosti za izražavanje osjećaja. Cilj je postignut kroz 18 radionica. Trinaest radionica vođeno je prema načelima ozdravljenja promjenom stavova kako bi se sudionici oslobodili osjećaja nesigurnosti te prihvatili sebe same kao ravnopravne članove društva. Četiri kreativne radionice bile su usmjerene k razvijanju kreativnosti, opuštanju, osjećaju zadovoljstva i ljubavi u darivanju i primanju. Posjet kazalištu imao je za cilj osloboditi se straha od komunikacije i osobno sudjelovanje u kulturnim zbivanjima.

Završna, evaluacijska radionica pokazala je da su ciljevi projekta dostignuti i da treba pružiti maksimalnu podršku nastavku, s obzirom na to da društvo nema organiziranu skrb za tu kategoriju stanovništva nakon što navrší 18 godina.

Projekt je vođen isključivo volonterskim radom, a nedostatak financija prevladan je

^ itanje poezije u krugu novih prijatelja grupe podrške.

solidarnom pomoći iz drugih projekata Centra. Za rad u 1999. dobivena je materijalna potpora iz gradskog proračuna.

Ljetovanje u Živogošću
- Psihosocijalna podrška mladima

Koordinatorica: Amalija Krstanović
Suorganizatori: Spasenija Moro
Elvira Lončar

Ljetovanje u Živogošću već je tradicionalna aktivnost Komiteta za osnovna prava i demokaciju. Centar za mir je kao i prijašnjih godina bio suorganizator za djecu iz istočne Hrvatske. Ove je godine u ljetovanju uživalo 220 djece, za koje se brinulo 22 nastavnika. Uz poduku u plivanju, športske aktivnosti komunikacijske radionice, obuku o opasnosti od mina, tečaj engleskog i njemačkog jezika, središnja je aktivnost bila priprema i izvođenje cirkuskih točaka.

Evaluacija ljetovanja ističe izuzetno pozitivan utjecaj na djecu i uspješnost u realizaciji planiranih aktivnosti, ali je isto tako ukazala na probleme. Odabir nastavnika-voditelja nije bio sukladan potrebama, a odabir djece koji je trebao slijediti socijalni i prognanički status nije dosljedno poštovan. Savjestan pristup evaluaciji i otvorena komunikacija s glavnim organizatorima rezultirala je odlukom da se i sljedeće godine organizira ista aktivnost.

Medjunarodni kamp mladih u Trogenu, Švicarska -
psihosocijalna podrška mladima

Suorganizatorica: Zehra Delić

Tridesetero djece iz osnovnih škola u Ernestinovu, Bilju i Osijeku, u pratnji svojih nastavnika, sudjelovalo je u Međunarodnom kampu mladih "Cirkus" u Švicarskoj u organizaciji Causes Communes Swiss. Osnovni cilj organizatora - okupiti djecu različitih nacionalnih pripadnosti iz različitih sredina, potaknuti kreativnost i zajedništvo - bio je postignut.

Trajna edukacija mirovnih aktivista

I ove je godine izostalo plansko obrazovanje aktivista. Suradnjom svih voditelja projekata pojedine su članice i članovi upućivani na seminare bazične edukacije ili nadogradnje, u skladu s njihovim interesima i već postojećim vještinama. Navest ćemo samo neke od njih:

- Marina Cee sudjelovala je na četveromjesečnoj edukaciji u Danskoj
- Sonja Stanić sudjelovala je u tromjesečnoj obuci o medijaciji u Njemačkoj
- desetak članica ženske grupe sudjelovalo je u radionici o javnom zagovaranju
- tri sudionice prolaze obuku o strategijskom planiranju
- desetak članica svladalo je osnovne vještine samopomoći po metodi "focusinga"
- dvoje mladih sudjelovalo je na dvotjednom međunarodnom seminaru "HORIZONS"

u organizaciji švicarskog ogranka UNICEF-a
- dvoje mladih sudjelovalo je na Pax Christi Route, međunarodnom seminaru u Irskoj i Sjevernoj Irskoj

Obuka mirovnih radnika

= program Osnaživanje za mirovnu službu

Radni tim: Marijana Mitrović, Michelle Kurtz, Ladislav Bogнар, Karolina Chin, Katarina Kruhонja

Veliki iskorak u edukaciji mirovnih aktivista učinjen je kroz projekt Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja, provedena je obuka mirovnih timova.

Obuka je organizirana za 28 budućih mirovnih radnika u mirovnim timovima. Trajala je 10 tjedana, a nastava se provodila svakodnevno po 6-7 sati sa slobodnim vikendima. Trening je proveden na hrvatskom i engleskom s konsekutivnim prevodenjem.

Proveden je skraćeni i neznatno prilagođeni program "Osnaživanje za mirovnu službu". Dva su tjedna bila posvećena treningu za Program slušanja i praktičan rad na terenu (uvodni program slušanja proveden je na svakoj od budućih lokacija mirovnih timova, napravljeno je 80 intervjua). Tijekom obuke radilo se i na drugim praktičnim zadacima (bilten, knjiga dnevnih izvješća, TV reportaže, članci objavljeni u novinama i konferencija za tisak).

Lokalni facilitator i asistent bili su zaduženi za organizaciju obuke. Šest međunarodnih i pet lokalnih trenera vodilo je različite dijelove treninga. Sedam lokalnih ljudi od ugleda bilo je uključeno u predavanja, kao i devet gostiju iz lokalnih NVO-a.

Osnovni ciljevi treninga bili su:

1. produbiti razumijevanje i izgraditi zajedničku platformu za osnovne vrijednosti i načela vodilje projekta kao što su: nenasilje, mir, demokracija, osnaživanje, pomirenje
2. ovladati nekim od osnovnih vještina i oruđa važnih za mirovni rad
3. uspostaviti multietničke timove i naučiti o timskom radu
4. izgraditi zajedničku viziju budućeg društva i zajedničku viziju moguće uloge timova u poslijeratnoj izgradnji mira.

Sudionici, voditelji i treneri proveli su internu evaluaciju. Vanjska je evaluacija provedena istraživanjem. Obje evaluacije potvrđuju da su glavni ciljevi treninga ostvareni. Formirani timovi su također izradili plan aktivnosti za prva tri mjeseca rada na terenu i složili su se oko organizacijske strukture timova i osoblja koordinacije.

Glavni propusti treninga povezani su s organizacijom (potreba za više facilitatora, nedostatak strogih pravila), strukturom predavanja (prenatran program i vremenski plan, spora dinamika zbog prevodenja, previše radionica), burn-out krizom (potreba za stankom u sredini treninga) i s poteškoćama pri rješavanju internih sukoba. Sudionici su bili jače usredotočeni na pripreme za konkretan rad u konkretnim lokacijama, nego na trening kao općenitu pripremu. Zbog toga je jedna od specifičnih teškoća bila kako se nositi s nesigurnom budućnošću projekta.

Razvoj ovog programa u sljedećem će razdoblju biti usmjeren upravo intenziviranju, osmišljavanju i strukturiranju edukacije za mirovne aktiviste i radnike.

PROGRAM PROMOCIJE I ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA (1992. - 1998.)

Voditeljica: Biserka Milošević
Asistentice: Snježana Kovačević
Božena Radoš

Međunarodni volonter: Heinz Habertheuer

Program promocije i zaštite ljudskih prava (1992. - 1998.) ove je godine realiziran kroz istoimeni projekt koji je svoje aktivnosti realizirao preko sljedećih područja:

1. **Pravna savjetovališta**
direktan rad sa strankama, pružanje pravne pomoći i savjeta
2. **Rad sa strankama na terenu**
(Bilje, Okučani, Dalj, Beli Manastir, Tenja)
3. **Zastupanje na sudu**
4. **Nadgledanje i zagovaranje ljudskih prava**
5. **Koordinacija rada s drugim organizacijama za zaštitu ljudskih prava u RH, zajedničke kampanje i istupanja u javnosti**
6. **Rad na promociji i edukacija za ljudska prava za građane**
7. **Trajna edukacija članova radne grupe i Centra za mir praćenjem i analiziranjem pravnih propisa te sudjelovanjem na seminarima**

Pravna savjetovališta

Savjetovalište za ljudska prava općenito

Voditeljica: Veselinka Kastratović

Tijekom godine ukupno je zaprimljeno 314 predmeta, od kojih je 230 i završeno. Predmeti su bili grupirani na stambene, statusne, radne, mirovinske i ostale razne predmete. Druga polovina godine donijela je porast broja stranaka, tako da je ponekad, mjesečno, i do 150 stranaka zatražilo savjet i pomoć.

U kategoriji povreda stambenih prava, koje su bile najčešće zabilježene (67), su presude kojima je otkazano stanarsko pravo njihovim nositeljima i kojima je pružena asistencija u zahtjevu za izvanredni pravni lijek - obnovom procesa. Komunikacija s Vojno-stambenom komisijom MORH-a pomogla je u više slučajeva da se nositeljima stanarskih prava privremeno zaposjednutih stanova omogući otkup. Dvije stranke čije predmete Ured vodi od ranije došle su u posjed svojih stanova.

Savjetovališta za prava žena, djece i obitelji

Voditeljica: Mirjana Herceg

Tijekom godine zabilježen je zabrinjavajući porast nasilja u obiteljima, osobito onima koje su bile najizravnije izložene ratnim traumama. Učestale posljedice toga su tragična ubojstva i samoubojstva. Nasilje se u "blažim" slučajevima u principu ne sankcionira, jer je pokretanje postupka prepušteno privatnoj inicijativi oštećenih i podnošenju privatnih tužbi.

Zabilježene su velike poteškoće u ostvarivanju prava na povratak i obnovu kod žena koje su ostvarile rastavu braka u progonstvu.

Kroz rad Savjetovališta osigurana je pravna pomoć i ženama koje su pomoć zatražile preko Ženske linije - SOS telefona za žene.

Zabilježeno je ukupno 139 pravnih problema u kategoriji nasilja u obitelji te problematika povratka, statusna prava i socijalna prava.

U povodu obilježavanja 50. obljetnice Opće deklaracije o pravima čovjeka i akcije ženskog aktivizma održana je radionica o pravima žena. Tema radionice odnosila se na brak i odnose u braku te reproduktivna prava, a u povodu donošenja novog Obiteljskog zakona.

Obilježavanje
Dana ljudskih prava
10. prosinca na trgu
A. Starčevića u Osijeku.

Savjetovališta za stradalnike rata

Voditeljica: Mirjana Herceg

Razdoblje neposredno nakon završetka mandata UNTAES-a i preuzimanja institucija vlasti RH u Podunavlju bilo je obilježeno valom odlazaka stanovništva tog područja u Jugoslaviju ili u treće zemlje. Istodobno je proces povratka prognanika u Podunavlje tekao iznimno sporo zbog odbijanja privremenih korisnika da vrate u posjed okupiranu imovinu povratnika, visokog stupnja oštećenja infrastrukture i objekata te spore obnove, inzistiranja Vlade RH na organiziranom povratku i kašnjenja u donošenju Programa povratka i zbrinjavanja prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba.

Tijekom godine zabilježeno je 258 predmeta (211 novih) svrstanih u sljedeće kategorije:

- I. Povratak, ostanak, iseljenje i problemi s tim u vezi, statusna prava
- II. Obnova
- III. Mirovine, socijalna i zdravstvena prava
- IV. Civilne žrtve rata, hrvatski branitelji, nestali
- V. Imovinsko-pravni zahtjevi

Od navedenih 258 predmeta 100 je riješeno, a 8 zaključeno.

Savjetovališta za prigovor savjesti i civilnu službu

Voditelj: Krunoslav Sukić
Suradnica: Veselinka Kastratović

Savjetovališta radi više godina. Proteklih je godina u Savjetovalištu zabilježeno 25 prigovarača savjesti. Odaziv je vrlo slab, ne pokazuje se tendencija omasovljenja, za što ima više razloga kao što su: tendencija militarizacije hrvatskog društva, zakonski neadekvatno definiran status civilnog služenja i vrlo neadekvatna implementacija u praksi, neinformiranost novaka, nepostojanje bilo kakve značajnije kampanje za civilnu službu i na nacionalnoj i na lokalnoj razini uključujući i ovo savjetovališta.

Osim rada kroz savjetovališta tijekom 1998. godine provedene su i sljedeće aktivnosti:

- u svibnju je u prostorijama Centra za mir održan skup podunavskih prigovarača savjesti i zagovornika civilne službe
- 15. svibnja obilježen je Međunarodni dan prigovarača savjesti
- u lipnju je održana promocija knjige Jurja Hrženjaka "Prigovor savjesti - civilno služenje vojnog roka" u Osijeku, te tribina u povodu izdavanja te knjige u Belom Manastiru
- zabilježeno je nekoliko zahtjeva za civilnu službu pripadnika vjerskih zajednica

Rad sa strankama na terenu

Ured Tenja:

Renata Grozdani}
Michael Grabner
Predrag Grubiša

Ured Beli Manastir:

Milenko Stani}
Domagoj Maras
Željka Radoš

Ured Dalj:

Petar Pavlovi}
Zorica Uglješi}

Ured Okučani:

Mato Jurekovi}
Mihaela Djeraj

Zbog snažnih napetosti nakon završetka UNTAES-mandata u istočnoj Hrvatskoj, karakteriziranih čestim nasilnim incidentima, različitim vrstama diskriminacije, seljenjem srpske populacije iz Republike Hrvatske i vrlo sporim procesom obnove i povratka u oba smjera, donesena je odluka da se uspostavi trajna prisutnost na terenu. U suradnji s UNHCR-om i ADF-om otvoreni su u pet različitih lokacija (Tenja, Dalj, Bilje, Beli Manastir i Okučani) uredi usredotočeni na pravnu pomoć, nadgledanje i zagovaranje ljudskih prava.

Tijekom siječnja 1998. vođene su pripreme za otvaranje ureda za pravnu pomoć, nadgledanje i zagovaranje ljudskih prava na dvije lokacije u Baranji (nastavak rada u Bilju i novi ured u Belom Manastiru), dvije lokacije u istočnoj Slavoniji (Tenja i Dalj) te jednoj u zapadnoj Slavoniji (Okučani).

Pripreme su uključivale:

- novačenje i trening 8 osoba (četiri pravnik i četiri asistenta) za rad na pravnoj pomoći, nadgledanju i zagovaranju ljudskih prava
- postavljanje i otvaranje ureda.

Samo dva tjedna nakon odlaska UNTAES-a, otvoreno je pet ureda s pravnicima i aktivistima obučanim za pravno savjetovanje, nadgledanje i zagovaranje. Tijekom godine radili su na: pravnoj pomoći, nadgledanju i zagovaranju ljudskih prava, nadgledanju i potpori procesu povratka.

Tijekom razdoblja od 1. veljače do 31. prosinca 1998. u tih je pet ureda pružena pravna pomoć u 3 070 slučajeva, i to u Dalju 790, Tenji 671, Okučanima 947, Belom Manastiru 301 i Bilju 361.

Najzastupljeniji slučajevi tijekom prve polovine godine u istočnoj Slavoniji i Baranji bili su problemi vezani uz stanarska prava, pravo na mirovinu, državljanstvo, konvalidaciju, uznemiravanje i deložacije. U zapadnoj su Slavoniji najzastupljeniji bili slučajevi u vezi s pravom na povratak i obnovu, imovinskim pravima, pravom na socijalnu i zdravstvenu

skrb te pravom na mirovinu za izbjeglice i iseljenike iz Bosne. Tijekom drugog dijela godine bilo je više slučajeva vezanih uz pravo na rad, pravo na socijalnu i zdravstvenu skrb, pravo na povratak i obnovu.

Zastupanja na sudu

Tijekom godine 59 stranaka bilo je zastupano u sudskom postupku. Najveći broj slučajeva odnosio se na vlasničke tužbe kojima vlasnici zahtijevaju povratak u posjed svog privatnog vlasništva, prijedloge za ponavljanje postupka zbog gubitka stanarskog prava i tužbe iz radnih odnosa. Obavljene su pripreme i poslana je prva tužba na Europski sud za ljudska prava.

Polovinom prosinca realizirana je obveza iz ugovora s UNHCR-om prema kojoj je jedna pravna Centra, Biserka Milošević, upisana u Odvjetničku komoru. Zbog ograničenih mogućnosti, besplatne odvjetničke usluge pružaju se prema kriterijima i prioritetima koje je odredio Centar za mir, iako stranke mogu biti upućene i iz drugih nevladinih organizacija.

Nadgledanje i zagovaranje ljudskih prava

Nadgledanje uznemiravanja prognanika (većinom srpskog podrijetla) privremeno smještenih u kuće prognanih Hrvata pokazalo je:

- bilo je bitno manje uznemiravanja i deložacija ako su se obje strane susrele u dijalogu prije odlaska UNTAES-a i tako izgradile razumijevanje
- policija nije bila djelotvorna u prevenciji deložacija
- visoke državne službe (Ministarstvo unutarnjih poslova, Nacionalni odbor za pomirenje, pa čak i predsjednik Tuđman), te institucije lokalne vlasti i stambene komisije nisu se nosili s problemom proaktivno
- moglo bi se procijeniti da je oko 70% prognanih Srba koji su bili privremeno smješteni u privatnim kućama, a bili su pod pritiskom, napustilo smještaj
- uznemiravanja i deložacije doživjeli su vrhunac u siječnju, veljači i ožujku, a u nekim područjima i u travnju
- izbjeglice i useljenici iz Bosne, smješteni u zapadnoj Slavoniji u kućama Srba, u praksi su privremeno zaštićeni od deložacija čak i u slučajevima kada je sudski postupak završen i donesena odluka koja štiti prava vlasnika. Cijela je ta populacija, međutim, pod pritiskom procesa povratka Srba, dok oni u isto vrijeme nemaju rješenje za sebe - nije moguć povratak u Bosnu, niti im Hrvatska nudi dostojno rješenje za smještaj.

Zagovaranje za ljudska prava provođeno je na sljedeći način:

- mjesečnim konferencijama za novinare o aktualnim temama (uključujući situaciju na terenu nakon završetka mandata UNTAES-a, a u vezi s deložacijama i uznemiravanjem, radom stambenih komisija, diskriminacijom glede prava na posao, prava izbjeglica i povratnika, i u vezi s Nacionalnim programom povratka i skrbi o prognanicima)

- zauzimanjem za individualne slučajeve kod lokalne policije, u Ministarstvu unutarnjih poslova, Nacionalnom odboru za pomirenje, UNCIVPOL i OSCE
- suradnjom s drugim lokalnim i međunarodnim organizacijama - mjesečni sastanci za razmjenu i konzultacije (koji su rezultirali zajedničkim akcijama) za sve lokalne i međunarodne organizacije za ljudska prava prisutne u istočnoj Hrvatskoj
- nadgledanjem procesa na sudu o ratnim zločinima (prvi korak sudskog procesa grupi lokalnih Srba pod sumnjom da su počinili ratne zločine).

Koordinacija rada i suradnja s ostalim organizacijama za zaštitu ljudskih prava Na području Baranje, istočne i zapadne Slavonije formirana je podgrupa za pravnu pomoć, koju čine nevladine organizacije što djeluju na navedenom području. Članovi te regionalne koordinacije su Udruženje za mir i ljudska prava "Baranja" iz Bilja, Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć Vukovar, Civil Rights Project (Beli Manastir i Vukovar), Zajednica povratnika Slavonije i Baranje, Zajednica Srba Slavonije i Branje, Udruženje izbjeglih i raseljenih Srba i Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek.

Sastanci podgrupe održavaju se jednom mjesečno u Centru za mir, Osijek. Provode se u dva segmenta: tematski posvećen raspravi o pravnim problemima na koji nailazimo u radu sa strankama, te informativni o situaciji na terenu kako je vidimo iz perspektive rada u područnim uredima.

Članovi Programa promocije i zaštite ljudskih prava sudjeluju na sastancima Koordinacije NVO-a koje redovito organizira područni ured UNHCR-a.

Promocija ljudskih prava i edukacija građana

Promotivnim akcijama obilježili smo 50. godišnjicu Opće deklaracije UN-a o pravima čovjeka. Na Dan ljudskih prava 10. prosinca na glavnom gradskom trgu je na nekoliko postavljenih štandova građanima predstavljen naš rad preko različitih publikacija, letaka, brošura, plakata. Dijeljeni su primjerci Opće deklaracije o pravima čovjeka i džepni kalendari s porukom o pravu na privatnost (a protiv prisluškivanja). U prostorijama Gradske i sveučilišne knjižnice postavili smo izložbu plakata i fotografija vezano uz Opću deklaraciju o pravima čovjeka. Cijela je akcija bila i medijski pokrivena (radioemisije, TV prilozi i članci u novinama). Svi članovi Programa kao i mnogi članovi Centra uključili su se u akciju.

Edukacija aktivista za ljudska prava

Tijekom godine održavana je redovita stručna edukacija i samoedukacija djelatnika u svim uredima. Svi članovi područnih ureda prošli su sedmodnevnu obuku o najčešćim vrstama pravnih problema koje mogu imati u radu. Obuka je provedena u dva termina - pri početku rada u veljači te u lipnju. Četiri članice sudjelovale su na seminaru o pitanjima povratka i izravnom radu sa strankama u Austriji. Za nove članove radnog tima organizirana je i osnovna obuka o radu na računalu kao i procesiranje podataka.

PROGRAM IZGRADNJE MIRA I RAZVOJA ZAJEDNICE

Voditeljica: Katarina Kruhonja
Asistenti: Sonja Stanić
Angel Čabarkapa
Međunarodni
volonteri: Michael Grabner
Heinz Habertheuer

Program Izgradnja mira i zajednice usmjeren je na poslijeratnu izgradnju mira - na jačanje civilnog društva u ratom razorenim zajednicama istočne Hrvatske obnavljajući multikulturalno društvo, održivi mir, zajedničku sigurnost i demokraciju. Građenje mira utemeljenog na uključivanju manjina i zaštiti njihovih prava i pluralizmu, nasuprot ideji etnički i ideološki čiste države, doprinos je demokratizaciji cijelog društva u Republici Hrvatskoj, prevenciji budućih nasilnih sukoba i izgradnji zajedničke sigurnosti u cijeloj regiji.

Ovaj program oslanja se na Program promocije i zaštite ljudskih prava i Program mirovnog odgoja i psihosocijalne podrške, blisko surađuje s njim i nadopunjuje se njime, a provodi se kroz osam projekata.

Projekti :

1. Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja
2. "Povratak i obnova povjerenja Pakrac"
3. "Zajednička klupa"
4. "Žene ženama"
5. Treninzi za rješavanje sukoba za vjernike u Hrvatskoj
6. "Informatika bez granica"
7. "Intelektualni forum"
8. Pretkonferencijske aktivnosti za Prvu konferenciju o pomirenju - Vukovar 1999.

Aktivnosti se provode na više lokacija u istočnoj i zapadnoj Slavoniji, Baranji, zapadnom Srijemu (Tenja, Dalj, Beli Manastir, Bilje, Popovac, Batina, Silaš, Šodolovci, Vukovar, Borovo, Ilok, Pakrac, Okučani, Rajići, N. Gradiška). Podržavajuća struktura za provođenje svih aktivnosti bili su uredi s pravnom pomoći na 5 lokacija, mreža mirovno aktivnih nastavnika, žena, povratnika/povratnica, pripadnika vjerskih zajednica, mirovnih aktivista i postojećih lokalnih mirovnih grupa. Krajem 1998. završavaju pripreme za osnaživanje postojeće mirovne strukture s četiri mirovna tima.

Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja

Razvoj ovog projekta počeo je na samom početku Prijelazne uprave UN-a u istočnoj Hrvatskoj, a kao priprema za dugoročnu potporu izgradnji mira u razdoblju nakon dovršetka mandata UNTAES-a. Godine 1996 i 1997. provedeni su pilot-projekti u Pakracu, Bilju i Okučanima te prihvaćen program za trening mirovnih timova. Dvršen je prijedlog programa i dobivena je donacija od Europske unije koja pokriva 50% dvogodišnjeg programa (1998.-2000.).

Srž projekta je osnaživanje malih zajednica u ratom zahvaćenim područjima istočne Hrvatske za izgradnju mira temeljenog na zajedničkoj sigurnosti, uvažavanju ljudskih i manjinskih prava, multikulturalnom i snažnom civilnom društvu, pluralizmu i toleranciji. To je misija mirovnih timova koji će na implementaciji raditi bar dvije godine. Zbog dužine sukoba i siline destrukcije društva potrebno je, naime, dugotrajno podržavati procese oporavka i osnaživanja pojedinaca i zajednice za uključivanje u pozitivne društvene promjene.

Zadaci mirovnih timova:

- otvoriti komunikaciju s lokalnom zajednicom i između različitih grupa unutar lokalne zajednice
- pomaganje i supervizija procesa povratka prognanika i izbjeglica
- promicanje i zaštita ljudskih prava i sloboda
- medijacija na individualnoj i grupnoj razini
- osnaživanje lokalne populacije u zajednici za aktivnosti izgradnje mira kroz:
 - program slušanja;
 - osnaživanje lokalnog stanovništva u rješavanju prepoznatih problema;
 - organiziranje zajedničkih programa;
 - školovanje odraslih i psiho-socijalni razvoj;
 - izgradnja mira kroz medije i kulturu organiziranjem događanja kao što su Dani kulture mira 1999., te redovitim kontaktima s medijima;
 - izgradnja mira jačanjem žena i mladih;
 - izgradnja mira kroz veze s vjerskim zajednicama.

Tijekom 1998. obavljene su pripreme - otvaranje ureda u kome će raditi mirovni timovi na četiri lokacije, proveden je odabir kandidata za buduće mirovne radnike u timovima i 10-tjedna obuka mirovnih radnika. Posebni naponi uloženi su u prikupljanje sredstava za razdoblje dvogodišnjeg rada mirovnih timova.

Formiranje i obuka mirovnih radnika za rad u mirovnim timovima:

Proces novačenja bio je javan i otvoren tijekom kolovoza 1998. na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini kroz novine, radio, televiziju, Internet, lokalne, nacionalne i međunarodne NVO-e. Načinjeni su i široko distribuirani letci i brošure o novačenju, treningu i cjelokupnom projektu, što je efektivno promoviralo projekt i pripomoglo u pripremi društvene sredine za proaktivan pristup izgradnji mira. Odazvalo se 171 lokalni kandidat i 12 međunarodnih kandidata.

Odabir lokalnih mirovnih radnika provela je komisija od šest članova CZMO, a međunarodnih volontera komisija od četiri člana u LPI, na temelju rezultata upitnika, eseja i intervjuja. Od 50 kandidata s najvećim brojem bodova, koristeći se dodatnim kriterijima (uravnotežen odnos nacionalnosti, spola, starosti kandidata i podjednak odnos onih koji su iskusili rat na obje strane), odabrano je 24 lokalnih i 8 međunarodnih kandidata.

Obuka je bila organizirana u Iloku, u najistočnijem dijelu Hrvatske, za 29 sudionika. Trajala je 10 tjedana, od 5. listopada do 15. prosinca 1998. Proveden je skraćeni i neznatno prilagođen program "Osnaživanje za mirovnu službu" (vidi detaljnije pod Programom odgoja za mir i psihosocijalni razvoj).

Sudionici, voditelji i treneri proveli su internu evaluaciju. Vanjska je evaluacija provedena istraživanjem.

Objekti evaluacije potvrđuju da su glavni ciljevi treninga ostvareni, ali da će u idućim treninzima biti potrebne neke izmjene. Tijekom obuke formirani su timovi, a također su izradili plan aktivnosti za prva tri mjeseca rada na terenu i složili se oko organizacijske strukture.

Sastav timova je multietnički s međunarodnim volonterima, imaju uravnotežen odnos spolova i starosti (21 lokalni volonter - Hrvati, Srbi, druge manjine, 6 međunarodnih, 17 žena i 11 muškaraca).

Svaki tim ima 4-6 lokalnih članova i 1-2 međunarodna. Lokalni članovi imaju iskustva rata s obje strane, a neki od njih su bivši vojnici. Sastav timova prilagođen je zadacima u lokalnim zajednicama, uključujući nekoliko glavnih područja (psihosocijalni razvoj i edukacija, osnaživanje žena, mladih, ekumenski i međureligijski dijalozi, rad s medijima, političkim strankama, ekonomija i zaštita ljudskih prava). Timovi će kombinirati i dijeliti određene resurse (vještine). Međunarodni članovi dolaze iz Njemačke, Austrije, Engleske, Jugoslavije, Bosne i Rumunjske. Timovi počinju rad u veljači 1999.

Tijekom 1998. godine kao prethodnica mirovnih timova, a nastavak dugogodišnjeg rada i priprema, provedene su aktivnosti izgradnje mira preko ureda u Bilju, Okučanima i Dalju.

Aktivnosti ureda u Bilju

Koordinatorica: Ester Doboš
Volonteri: Martin Kovačević
Heda Živko

Preko ureda u Bilju provodile su se različite aktivnosti:

1. Pravna pomoć - 361 predmet
2. Program posjeta za prognanike i raseljene osobe - Organiziran je posjet 36 osoba njihovim kućama u četiri različita područja regije

- bivše Krajine. Pripreme za posjete uključivale su pravnu pomoć, medijaciju s institucijama lokalne vlasti, psihološku pripremu i aktivnosti dogovorene naknadno.
3. Podrška povratku, ostanku i obnovi povjerenja provodila se nizom aktivnosti: Dijaloške radionice (9) u Bilju, Okučanima i Rajićima. Medijacija između vlasnika kuća i privremenih stanara (40-ak slučajeva). Projekt slušanja (individualni rad s prognanicima i povratnicima) proveden je s 20 obitelji (5 u Bilju, 15 u Borovu naselju).
 4. Rad sa ženama
Oformljena multietnička ženska grupa podrške s 12 sudionica i provedenih 19 redovitih sastanaka - radionica.
49 žena različitog etničkog podrijetla bilo je uključeno u kreativne radionice. U procesu osnivanja je ženska grupa u Borovu naselju.
 5. Solidarni rad i humanitarne akcije
Skupljanje i podjela odjeće, namještaja, sjemena i kreča.
Zajednička radna akcija s članovima Reformatorske crkve iz SAD-a na čišćenju crkve, parka, groblja i vatrogasnog doma.

Aktivnosti ureda Okučani

Koordinirao: Milan Šučurević i Mihaela Mokrović
Volonteri: Marijan i Mirjana Peršinović

1. Djelovala je grupa podrške za povratnike
2. Program posjeta u suradnji s uredom Bilje
3. Rad s djecom - provedeno je 15-ak radionica za stalnu grupu osnovnoškolske djece
4. Rad s mladima u Rajićima
5. Solidarna pomoć u obnovi i besplatna medicinska pomoć.

Aktivnosti ureda u Dalju

Koordinirala: Zorica Uglješić
Volonteri: Jelena Maras, Ranka Jindra

Osnovana multietnička grupa podrške s oko 8-15 žena - održane su 3 radionice.

Povratak i obnova povjerenja - PAKRAC (1996.-1998.)

Voditeljica: Spasenija Moro
Suradnici u Osijeku: Elvira Lončar, Amalija Krstanović, Ranka Jindra, Jelena Maras
Nada Kačar, Milan Ivanović
Suradnici u Pakracu: Duško Vujanić, Petar Končar, Božica Mandić

Rad s pojedincima i grupama u Pakracu, istočnoj Slavoniji i Baranji s ciljem njihova osnaživanja, obnove povjerenja, uspostave dijaloga i komunikacije među članovima lokalne zajednice potpora je povratku i razvoju zajednice. Osnovne aktivnosti u projektu su 1998. godine bile:

- Rad na psihosocijalnoj potpori stanovništva organiziran je kroz radionice s djecom, nastavnicima i ženama. U suradnji s projektom grupom "Kreativnih radionica" organizirano je ljetovanje djece u Živogošću.
- Ekonomska podrška povratku ostvarena je kroz: a) socijalni program na bazi solidarnosti i kooperativnosti - uzgoj i širenje pasmine Suffolk ovaca (26 obitelji); b) radionicu šivanja (8 šivaćih strojeva) i raspodjelu humanitarne pomoći; c) kupnju alata za manje kućne popravke i angažiranje osobe za pomoć stanovništvu. Vrtna freza predana je na korištenje mirovnoj grupi u Bilju.
- Medijacija u procesu povratka organizirana je kroz posjete izbjegličkim obiteljima iz pakračkog kraja u istočnoj Slavoniji, kao i prognaničkim obiteljima iz istočne Slavonije smještenim u Pakracu i okolici. Neke su raseljene obitelji tek nakon susreta s nama prvi put posjetile svoj dom, a 4 su se obitelji vratile u Pakrac.
- Suradnja sa švicarskom udrugom DEZA rezultirala je kreiranjem projekta ekonomske potpore povratku. Obnovu kuća organizirala je udruga ABS. U 1998. obnovljeno je 5 kuća naših korisnika, a u planu su daljnje 22 kuće.
- Tiskanje drugog biltena, koji na više osnova daje pregled aktivnosti u projektu PIOP, izvor je informacija, poticaj na razmišljanje o vlastitom stavu i zauzimanju u izgradnji mira i zajednice u ratom nastradalom području, te promotor građanske inicijative na terenu.

Realizaciju aktivnosti u Pakracu, Lipiku, Korodu, Ernestinovu i Bilju provodilo je više od 20 osoba. Korisnici projekta su lokalno stanovništvo, izbjeglice, prognanici i povratnici različite etničke pripadnosti i različite dobi. Direktnih je korisnika na terenu bilo 160, a indirektnih i nekoliko puta više. Dugodišnji rad doprinos je smanjenju tenzija između domicilnog stanovništva i useljenika iz BiH u Pakrac.

Projekt je poslužio kao predložak za izradu studije o doprinosu civilnih inicijativa u obnovi

Stado ovaca Anke Lukić

multietničke sredine i razvoju civilnog društva u RH, kao zemlji u tranziciji.

Projekt "ZAJEDNIČKA KLUPA"

Voditeljica projekta: Dušanka Ilić
 Suradnice: Marina Cee
 Sonja Kovač

Projekt "Zajednička klupa" ima za cilj osnaživanje pojedinaca i grupa na području Baranje pod motom "kako živjeti zajedno unatoč razlikama". Realiziran je kroz sljedeće segmente:

- Održane su 23 radionice za osobe različite dobi, spola, zvanja, iskustva rata, vjerske i nacionalne pripadnosti. Organizirana je i obuka za AVP program (Alternative nasilju) koju provodi AVP udruženje iz Pensylvanije. Više sudionika trenera steklo je status trenera za AVP program. Radionice su prošle u otvorenim razgovorima o mnogim gorućim pitanjima i bez većih sukoba. Vodili su ih iskusni domaći i strani treneri, a održavane su u Osijeku, Bizovcu, Belom Manastiru, Popovcu i Batini uz potporu lokalnih vlasti, škole i crkve.
- Na poticaj suradnika iz Pensylvanije odlučili smo uspostaviti kontakt i suradnju s organizacijom FLAG i NOA bankom, što bi trebalo pridonijeti zapošljavanju i poboljšanju ekonomske situacije.
- Kroz projekt "Zajednička klupa" posredovana je humanitarna pošiljka za SOS dječje selo Ladimirevci koju je pribavio gospodin Phil Schofeild.
- Novogodišnji blagdani učenika škole u Popovcu obogaćeni su predstavom "Vedre scene" koju je financijski omogućio OSCE, ured Vukovar. Radni tim projekta pobrinuo se za donaciju slatkiša koju nam je darovala tvornica šećera "Kandit" Osijek.
- Suradnja projekta "Zajednička klupa" s Birminghamom koja traje već treću godinu pokazala se veoma korisna i uspješna. Osobito bi trebalo istaknuti smanjivanje predrasuda. Problem koji se pojavio prilikom posljednjeg posjeta Birminghamu s pravoslavnim svećenikom na trenutak je podijelio grupu. Zahvaljujući dobroj pripremi grupa je to prebrodila i očuvala zajedništvo. Taj je problem, međutim, osvijestio potrebu za radom sa svećenicima i lokalnim vlastima, što je i uključeno u plan aktivnosti.

Doprinos "Zajedničke klupe" je osamostaljenje i registracija Mirovne grupe "Oaza" iz Belog Manastira koja okuplja oko 40 članova. Kroz projekt "Zajednička klupa" osigurana je organizacijska i skromna financijska potpora ovoj vrijednoj i uspješnoj grupi građana. Projekt podržava i mirovnu grupu u Bilju koja je razvila posebno vrijedan rad na pomoći povratnicima diljem Hrvatske. U selima Popovac i Batina okupljena je skupina mirovno orijentiranih ljudi te radimo na njihovom razvoju. U ovim mjestima imamo dobru potporu lokalnih vlasti (civilnih, crkvenih i školskih).

U aktivnosti ovog projekta bilo je uključeno oko 555 osoba. Ostvarena je suradnja s Udruženjem za mir i ljudska prava "Baranja" Bilje, Otvorene oči, SOS selo Ladimirevci, FLAG, OSCE, AVP US, ETF Osijek i drugi.

Značajan promotivni akt je tiskanje male brošure i biltena o aktivnostima "Zajedničke klupe".

Projekt "ŽENE ŽENAMA"

Voditeljica: Jelena Maras
 Suradnice: Ranka Jindra
 Slavica Vincenc
 Amalija Krstanović
 Zlatica Mehičić
 Elvira Lončar

Rad Ženske grupe Centra za mir bio je tijekom 1998. godine fokusiran na potporu izgradnji mira, kako u zajednici tako i u odnosima žena-muškarac, na prevenciji porasta nasilja u obitelji, na promociji i zaštiti osnovnih i specifičnih ženskih prava te na javnom zagovaranju.

Grupe podrške za žene radile su redovito dva puta mjesečno tijekom cijele godine. Struktura grupe bila je raznolika, a uglavnom je ovisila o temama. Iako je osnovni cilj podrška pojedinkama, u skladu s potrebama većine organizirana su različita predavanja - o raku dojke, osteoporozu, o feminizmu i o ljubavi.

Održano je desetak radionica za žene u tri kategorije.

- Obrazovne radionice pohađale su članice Centra, drugih NVO-a i javnih institucija. Teme su pokrile edukaciju za rad na SOS telefonu, alternative nasilju, javno zagovaranje.
- Radionice psihosocijalne podrške bile su najčešće organizirane kroz suradnju s pet područnih ureda. Ponuđene su ženama u Pakracu, Dalju, Borovu, Bilju, Tenji. Iako smo ponekad bili odvrćani s obrazloženjem kako ženama na određenim lokacijama nisu potrebne radionice toga tipa, ubrzo bismo bili pozvani da ih održimo. Iskustva sudionica kazuju da su radionice iznimno korisne, kako za njih, tako i za njihove obitelji i radne sredine, u koje prenose znanja skupljena u tim radionicama.
- Radionice o kreativnom izražavanju - slikanje na svili i slikanje na staklu bile su posebno atraktivne.

Otvaranje Ženske linije u svibnju 1998. potaknuto je porastom nasilja u obitelji. Nije zabilježen veći broj javljanja. Žene su se javljale uglavnom zbog teških problema - fizičkog i psihičkog zlostavljanja, prijetnji smrću, alkoholizma. Obuku za rad na SOS liniji prošlo je 12 žena, ali samo se njih pet aktivno uključilo u rad.

Naš je rad je do sada bio uglavnom usmjeren na žene u ratom najteže pogođenim područjima, prognanice i lokalne. Etnička struktura korisnica bila je podjednako raspodijeljena na hrvatsku i srpsku populaciju.

Odnedavno su ostvareni dobri kontakti sa ženama iz mjesta s većinskom hrvatskom populacijom, što smatramo velikim pomakom.

Oko 200 žena izravno je sudjelovalo u aktivnostima Ženske grupe, a kroz promociju - brošure o Ženskoj liniji više od tisuću.

Rad Ženske grupe ove je godine bio dobro medijski pokriven - kroz konferencije za

novinare, članke u novinama, javljanja u radijskim emisijama.

Projekt "RAD S VJERSKIM ZAJEDNICAMA" (1997.-1998.)

Voditeljica: Lidija Obad
 Suradnice: Daliborka Pavošević
 Silvija Jurišić
 Marina Ferić (u Zagrebu)

Cilj projekta je osnaživanje vjernika i vjerskih zajednica u poslijeratnoj izgradnji vjerske tolerancije, mira i pomirenja. Nastojanja s tim ciljem provode se organiziranjem seminara s temama vezanim uz izgradnju zajednice, rad na preobrazbi sukoba i pomirenje, organiziranjem tribina o temama važnim za razumijevanje i unapređivanje ekumenizma i međuvjerničkog dijaloga te održavanjem ekumenskih molitvi.

Razvoj projekta tekao je zadovoljavajuće. Iako je osamostaljenje projekta planirano tek nakon tri godine zajedničkog rada, radni se tim projekta iz Centra za mir osamostalio, te CSIS i David Steele preuzimaju savjetodavnu ulogu.

Tijekom 1998. organizirane su četiri radionice za vjerske zajednice i vjernike u suradnji s Centrom za strategijske i međunarodne studije iz Washingtona DC (međuvjerska radionica vezana uz odgoj za mir, radionica za katolike - 20 osoba, mnogi su od njih povratnici; radionica za pravoslavne vjernike koji žive u području Vukovara - 18 osoba i jedna ekumenska radionica za obje grupe zajedno).

Seminar za katolike, laike i svećenike otvorio je pitanja nacionalnog ponosa i identiteta hrvatskog naroda, položaja žrtve i potrebe prevladavanja traumatičnih iskustava. Ispitana je uloga vjere, te je potvrđena uloga Crkve u obnovi društva i dijalogu s drugim vjerskim zajednicama.

Odaziv vjernika pravoslavne vjere bio je zadovoljavajući, ali je bilo izuzetno teško pridobiti pravoslavne svećenike da sudjeluju na seminarima.

Na seminarima se uočio još uvijek velik otpor prema pomirenju. Istovremeno, sudionici su uglavnom potvrdili važnost vjere kao izvora utjehe i nade za budućnost. I jednokonfesionalni i ekumenski seminari pokazali su da se mišljenja Hrvata i Srba snažno razilaze i kako svaka strana ima svoju "istinu" o ratu.

Evaluciju seminara izvršilo je osoblje projekta i Centra za mir, zahvaljujući radu nezavisne evaluatorice Michelle Kurtz i ocjene korisnika projekta. Evaluacija je ukazala na potrebu za jednokonfesionalnim seminarima. Na njima se postiže veći poticaj da među sobom otvoreno govore o svojim strahovima, traumama, predrasudama. To je i prilika za liječenje rana i boli. Zajednički seminari ne bi se trebali baviti pitanjima rata, nego pitanjima koja bi mogla objema stranama pomoći pri ispitivanju mogućnosti za zajedničke akcije, suradnju i uspostavu povjerenja. Liječenje ratnih rana i obnova povjerenja preduvjet je za mogućnost objektivnog sagledavanja ratnih događaja.

Organiziran je okrugli stol u Vukovaru na temu "Dijalog među crkvama u službi mira". Među istaknutim predavačima bili su dr. Jure Zečević, tajnik Ekumenskog vijeća Hrvatske i profesor na Teološkom fakultetu u Zagrebu, dr. Branko Lovrec, predsjednik Udruženja baptističkih crkava Hrvatske, fra Bože Vuleta, ravnatelj Franjevačkog instituta za kulturu mira u Splitu, pravoslavni svećenik iz Zagreba, gospodin Jovan Nikolić. Nakon što je tribina održana, objavljena je brošura sa sva četiri govora.

Održane su tri ekumenske molitve za mir. U svibnju je u Evanđeoskoj crkvi održana molitva povodom Svjetskog dana molitve žena. U Vukovaru je molitvom obilježen Svjetski dan molitve za mir u duhu Asiza, organiziran u suradnji s Franjevačkim institutom za kulturu mira Split. U Bilju je molitva organizirana u suradnji s Reformiranom crkvom iz SAD-a, a bila je prvi ekumenski susret između katoličkih i reformiranih vjernika koji mještani pamte i koji ih se duboko dojmio. Uspostavljeni su kontakti s dvadesetak svećenika i ostvarena suradnja s više katoličkih, nekoliko pravoslavnih svećenika te pastora adventističke, baptističke i evanđeoske crkve.

Projekt će nastaviti rad organiziranjem seminara, rada na pomirenju unutar ratom podijeljenih vjerskih zajednicama po pozivu, organiziranjem tribina koje pomažu razumijevanju i življenju ekumene. Svoj rad nastojat će osnažiti i publikacijama te medijskom promocijom međuvjerničkog dijaloga.

"Informatika bez granica"

Voditelj: Milan Ivanović
 Radni tim: Tanja Ivanović, Elvira Lončar, Ivan Kaselj, Nikolina Jurjević,
 Goran Lončar i Snježana Kovačević

Projekt je zamišljen kao doprinos izgradnji povjerenja u procesu integracije za pretežito mlađu populaciju u općini Šodolovci. Djeca, mladi i odrasla populacija iz 6 sela (Silaš, Palača, Koprivna, Petrova Slatina, Ada, Šodolovci) uključeni su u projekt - ukupno oko 100 sudionika u 4 grupe. Domicilno stanovništvo ovih sela je uglavnom srpske etničke pripadnosti.

Program je počeo u studenom i uključuje prvi stupanj učenja na kompjutorima - 4 mjeseca dva puta tjedno u Silašu i Šodolovcima. Treneri su Hrvati i pretežito žene, što je snažan doprinos smanjenju predrasuda i izgradnji povjerenja.

U dodatku osnovnim aktivnostima, nekoliko različitih inicijativa dolazi od sudionika - što je i bila osnovna namjera cijelog projekta.

- dva su sudionika počela suradnju s magazinom za mlade "Burek"
- neki sudionici koriste kompjutorsku vještinu kao prednost u školovanju - za seminare
- neki sudionici traže sate engleskog jezika
- neki će se sudionici aktivirati u predstojećim Danima kulture mira.

Najvažniji rezultati projekta, koji završava u ožujku 1999. godine, su smanjenje predrasuda i straha, integracija i osnaživanje lokalnog stanovništva, poglavito mladih, za

budući razvoj i umrežavanje mirovnih aktivnosti.

Intelektualni forum

Voditelj: Milan Ivanović

Radna grupa: Tanja Ivanović

Iako projekt u 1998. godini nije imao financijska sredstva, nastavilo se, iako u smanjenom obujmu, s aktivnostima.

Održan je Mirovni klub

Nizozemska mirovna inicijativa - gosti su bili Bert Boom i Bert van den Linde.

U sklopu Intelektualnog foruma održane su rasprave o dvije teme:

Slovenski put u demokratizaciju - gošća uvodničarka: Sonja Lokar

Ljudska prava i civilno društvo - gost uvodničar: Žarko Puhovski

Pretkonferencijske aktivnosti za Prvu konferenciju o pomirenju u Vukovar '99.

Civilna je inicijativa za Prvu konferenciju o pomirenju u Vukovaru 1999. zajednički projekt sedam lokalnih mirovnih grupa (Mirovna grupa "Oaza" - Beli Manastir, Mirovna grupa mladih "Dunav" - Vukovar, CZMO, Udruženje za mir i ljudska prava - Baranja, Centar za humanitarne projekte i psiho-socijalnu pomoć "Tratinčica" - Vinkovci, Eko selo Latinovac, Grupa mladih "Vinkovački grafiti" - Vinkovci). Inicijativa će pridonijeti realizaciji programa uspostave povjerenja, ubrzanju povratka i normalizaciji života u ratom razorenim područjima Hrvatske.

Pomirenje je dugoročan proces okrenut budućnosti, ali uključuje i sadašnjost i interpretaciju prošlosti. Ono koristi iskustva stečena u prošlosti sa svrhom postizanja održivog mira. Zato su konferencija i pretkonferencijske aktivnosti planirane kao međugeneracijski dijalog i kao promišljanje o postojećem, iako vrlo krhkom i slabom procesu pomirenja na individualnoj, društvenoj i političkoj razini.

Pretkonferencijske su se aktivnosti sastojale od radionica za članice Inicijative i za stanovništvo. Održano je šest radionica tijekom 1998. godine (dvije u Bilju i četiri u Vukovaru). Teme su bile: Suočavanje s prošlošću, Istina i pravda, Identitet i pomirenje, Trauma i pomirenje, Oprost, Zločin i kazna.

Paralelno je održano 11 organizacijskih sastanaka, prezentacije kroz medije, prezentaciju Inicijative na nacionalnom sajmu NVO-a u Zagrebu i OSCE-u.

OSTALE AKTIVNOSTI

Od ostalih aktivnosti i nastojanja tijekom 1998. godine izdvajaju se:

Izdavaštvo

Obilježavanje značajnih međunarodnih datuma

Medijska promocija

GONG

Izdavaštvo

Izdano je:

- godišnji izvještaj za 1997. godinu

- ID kartica

- Pjesma mira - izbor pjesama sakupljenih uoči Dana kulture mira 1997.

- Prvi bilten Zajedničke klupe

- Drugi bilten projekta Povratak i obnova povjerenja - Pakrac

- brošura Dijalog među crkvama u službi mira

Medijska promocija

U vrijeme najvećih napetosti, na kraju UNTAES-mandata (siječanj 1998.), lokalne mirovne organizacije nastupile su zajedno u TV spotu s porukom "Ljudi mogu zajedno". Spot je prikazivan i na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Tijekom 1998. u medijima je bilo mnogo više informacija o mirovnim aktivnostima i idejama. To se dogodilo zahvaljujući naporima mirovnih aktivista (održano je 9 konferencija za novinare) te većoj pozornosti i otvorenosti medija, na što je utjecalo i dobivanje "alternativne Nobelove nagrade za mir" za 1998. Tijekom godine bilo je više priloga na lokalnoj i nacionalnoj televiziji, na 6 lokalnih radiopostaja, nacionalnom i katoličkom radiju, na 5 radiopostaja Europe i u preko deset novina. Posebni su se napori uložili u medijsko promicanje projekta Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja.

U rujnu su nam se pridružila dva nova austrijska volontera, Werner Repetsching i Robert Preis. Njihovi interesi usmjereni su k novinarstvu i medijima te radu s mladima. Uz redovit rad na komunikaciji i umrežavanju kroz elektronsku poštu i Internet, okupili su skupinu mladih Osječana i Vukovaraca te pokrenuli izdavanje mjesečnika za mlade pod nazivom "Burek".

Sudjelovanje na smotri NVO-a u organizaciji UNHCR-a i Vlade RH.

Obilježavanje značajnih međunarodnih datuma

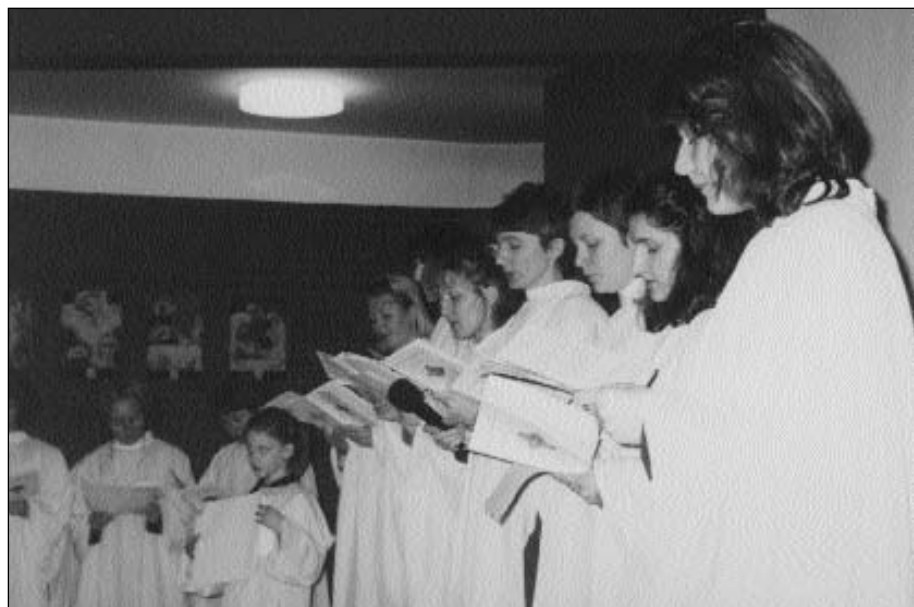
Tijekom 1998. godine prigodno su obilježeni:

Međunarodni dan ljudskih prava
 Međunarodni dan prigovarača savjesti
 Međunarodni dan žena
 Međunarodni dan žrtava fašizma
 Svjetski dan molitve žena
 Interreligijska molitva u duhu Asiza

"GONG"

U suradnji s organizacijom GONG (Građani organizirano nadgledaju izbore) aktivno smo sudjelovali u praćenju lokalnih izbora za lokalnu samoupravu (Prosinac 1998).

Svjetski dan molitve žena u
 Rezidenciji Dru`be Isusove.

FINANCIJSKO POSLOVANJE

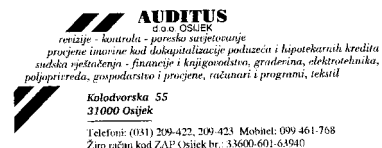
Agencija "Savjetnik" vodila je i kompletno završila sve poslove vezane uz financijsko poslovanje za 1998. godinu u suradnji s Elvirom Lončar, suradnicom za financije, koja je izvrsno obavila dio izvještavanja prema donatorima. Revizorska tvrtka "AUDITUS" provela je reviziju i donijela pozitivno mišljenje o cjelokupnom financijskom poslovanju Centra za mir, te zasebno za projekt pravne pomoći i projekt "Zajednička klupa".

Sredstva potrebna za realizaciju zacrtanih aktivnosti prikupljena su na temelju prihvaćenih projektnih prijedloga od različitih međunarodnih zaklada i organizacija.

Za provedbu svih programa i aktivnosti Centra utrošeno je u 1998. godini 3.080.345,37 kuna. Od toga je 47% utrošeno na realizaciju Programa promocije i zaštite ljudskih prava, 12% za Program mirovnog odgoja i psihosocijalnog razvoja te 38% za Program izgradnje mira i zajednice. Na ostale aktivnosti, uključujući izdavaštvo i administrativne troškove Centra za mir, utrošeno je 3%.

Program promocije i zaštite ljudskih prava sudjelovao je u pokrivanju 60% od sveukupnih troškova Centra za mir koji se odnose na režije, najam prostora i rad osnovne strukture, što je i razumljivo s obzirom na to da je pružanje pravne pomoći aktivnost uredskog tipa.

Javno zagovaranje za ideju mirotvorstva i uvažavanje nevladinih udruga kao relevantnog faktora u izgradnji zajednice i civilnog društva donijelo je i plodove u vidu financijske potpore. Nakon prve novčane pomoći primljene od županijskih vlasti 1997. godine, Poglavarstvo Grada Osijeka odobrilo je krajem 1998. godine 20.000 kuna za realizaciju projekta pomoći mladima sa smetnjama u psiho-fizičkom razvoju "Koraci". Povjerenstvo Vlade republike Hrvatske za pitanja jednakosti pri Ministarstvu rada i socijalne skrbi odobrilo je 15.000 kuna za realizaciju rada sa ženama kroz projekt "Žene ženama".

Osijek, 30.03.1999.

REVIZORSKO IZVJEŠĆE

O reviziji financijskih izvješća CENTRA ZA MIR, NENASILJE I LJUDSKA PRAVA OSIJEK, za razdoblje 01.01.- 31.12.98.g.

Izvršili smo ispitivanje financijskih izvješća i to Balance na dan 31.12.98.g. te Računa prihoda i rashoda za razdoblje 01.01.- 31.12.1998.g. CENTRA ZA MIR, NENASILJE I LJUDSKA PRAVA OSIJEK.

Prema zaključnom rezultatu našeg ispitivanja ne mogu se iskazati nikakve primjedbe u odnosu na pregledanu dokumentaciju i završna financijska izvješća za period 01.01.-31.12.98.g.

Stoga,

**CENTAR ZA MIR, NENASILJE I
LJUDSKA PRAVA, OSIJEK**

izdajemo slijedeću neograničenu završnu bilješku.

Knjigovodstvo i financijska izvješća sačinjena su, prema našem ispitivanju, sukladno zakonskim propisima i Međunarodnim revizijskim standardima.

Financijska izvješća iskazana su uz poštovanje načela urednog knjigovodstva te u skladu sa zakonskim propisima i Međunarodnim računovodstvenim standardima prikazuju realno i objektivno stanje imovinskog i financijskog položaja za period 01.01.- 31.12.98.g.

Za utrošena sredstva postoje računi, isplatne liste i ugovori koje smo pregledali i zaključili, poslije naše revizije, da su predmetna sredstva utrošena namjenski.

Revizor:

Siniša Babčić, dipl.oec.

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek
FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ
01. siječnja 1998 do 31. prosinca 1998.

Stanje na 31.12.1997.	477.511,85Kn	130.825,16 DM
Prihodi u 1998.		
namjenske donacije	3.136.853,32Kn	859.411,87 DM
nenamjenske donacije	46.372,20Kn	12.704,71 DM
kamate	1.140,29Kn	312,41 DM
Ukupni prihodi u 1998:	3.184.365,81Kn	872.428,99 DM
Sveukupan primitak sredstava u 1998	3.661.877,66Kn	1.003.254,15 DM

Troškovi po projektima u 1998.		
Zajednički troškovi Centra za mir	104.583,70Kn	28.653,07 DM
"Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja"	545.691,99Kn	149.504,65 DM
"Promocija i zaštita ljudskih prava"	1.202.783,80Kn	329.529,81 DM
"Rad s vjerskim zajednicama"	274.506,12Kn	75.207,16 DM
"Zajednička klupa"	177.196,97Kn	48.547,12 DM
"Čene Čenama" i radionica za Čene "Javno zagovaranje"	69.318,49Kn	18.991,37 DM
"Povratak i obnova povjerenja - Pakrac"	51.399,19Kn	14.081,97 DM
"Kreativne radionice"	303.993,47Kn	83.285,88 DM
"Koodinacija za zaštitu ljudskih prava"	248.272,26Kn	68.019,80 DM
Internacionalni kamp u Trogenu	21.192,10Kn	5.806,05 DM
Ljetovanje u Čivogošću 1998.	46.558,42Kn	12.755,73 DM
"Informatika bez granica"	34.537,86Kn	9.462,43 DM
"Intelektualni forum"	311,00Kn	85,21 DM
Sveukupni troškovi u 1998:	3.080.345,37Kn	843.930,24 DM

Stanje na 31.12.1998.	581.532,29Kn	159.323,92 DM
------------------------------	---------------------	----------------------

POSTIGNUĆA, PROBLEMI

Otvaranje ureda za pružanje pravne pomoći, kao i širenje ostalih aktivnosti Centra za mir Osijek na pet lokacija u Istočnoj Slavoniji dva tjedna nakon odlaska UN-a, bili su značajan doprinos u tom najosjetljivijem razdoblju mirne reintegracije. To je također pružilo podršku i osjetljivoj populaciji smanjujući napetost, sprečavajući nasilje i usporavajući iseljavanje srpskog stanovništva iz Hrvatske. Doprinos procesu povratka nije bio značajan. Povratak hrvatskog stanovništva bio je ograničen procesom obnove i ekonomskom situacijom, dok je povratak srpskog stanovništva bio ograničen krutom vladinom politikom i stambenim problemima.

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava imao je 8000 korisnika. 60% izravnih korisnika, osobito onih kojima je bio potreban pravni savjet, bile su osobe srpskog porijekla. Za to postoji više razloga: stvarne i psihološke barijere s kojima se srpsko stanovništvo suočava u ostvarivanju svojih prava, vrlo spor proces povratka, politička instrumentalizacija prognaničke populacije. Zbog toga još uvijek postoji jaz između mirovnih organizacija i organizacija za zaštitu ljudskih prava s jedne strane i prognaničke populacije i vlade s druge strane. Kako bi se ostvarila veća učinkovitost u izgradnji održivog mira i pomirenja, bilo bi vrlo važno premostiti taj jaz.

Vrlo važno postignuće u 1998. bilo je i jačanje suradnje s vjerskim zajednicama, svećenicima i laicima - osobito Katolicima - na području mirovnih aktivnosti.

Nadalje, doprinos žena u mirovnim aktivnostima kroz zaštitu ljudskih prava, mirovnu edukaciju, grupe podrške, dijaloške radionice i izradnju mira na obiteljskoj razini, bio je vrlo značajan.

Općenito govoreći, umrežavanje i suradnja s lokalnim nevladinim udrugama i međudržavnim organizacijama bilo je na zadovoljavajućoj razini. Iako je na nekim lokacijama suradnja s lokalnim vlastima bila dobra, uglavnom je bila prilično slaba. Nakon čitave godine ulaganja napora da se otvori dijalog i uspostavi suradnja s Nacionalnim odborom za pomirenje, nisu ostvareni nikakvi rezultati.

Kao skupina pojedinaca okupljenih u Centru za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek oko vizije izgradnje demokratskog, pluralističkog, tolerantnog i pomirenog društva, nakon nekoliko godina rada ostvarili smo kredibilitet, svjetsko priznanje i postali (po veličini) jedna od većih i strukturalno snažnijih organizacija. Predanost mnogih članova i njihov volonterski doprinos bio je temelj održivosti i razvitka.

Međutim, suočavamo se i s poteškoćama. Nagli rast Centra za mir Osijek nije bio popraćen odgovarajućim rastom strukture i osnaživanjem članstva. Zbog sagorijevanja i preopterećenosti, teže se nosimo s prirodnim razvojnim procesom kroz koji prolaze gotovo sve nevladine udruge. Tek kad su se problemi nagomilali, počeli smo ih imenovati, analizirati i rješavati. Ti problemi uključuju sagorijevanje, poremećene međuljudske odnose, pojavu akumulacije funkcija, neke probleme vezane uz poštivanje pravila i rokova, kao i nejednakost u raspodjeli odgovornosti i radnih mogućnosti.

PRIZNANJA I NAGRADE

Centar za mir doživio je važno priznanje kroz riječi biskupa msgr. Ćirila Kosa na ekumenskoj molitvi u sklopu manifestacije "Dani kulture mira":

"Dani kulture mira su inicijativa koja otvara naše oči da bismo vidjeli i naše uši da bismo slušali na drugačiji način no dosada. Bez obzira na njen utjecaj na političku situaciju, ova inicijativa potiče promjene u našim srcima - jer vi ste kvasac koji može ukvasati mnogo tijesta; tijesto ovoga grada, naše domovine i crkve."

Centar za mir Osijek dobitnik je plakete "Charta Rabuziana" koju mu je dodijelilo Društvo za unaprijeđivanje kvalitete života - Zagreb (1993), te "Nagrade za nenasilje" švedskog ogranka Međunarodnog udruženja za pomirenje (1995.)

Nagrada Europskog pokreta Hrvatska za 1997. godinu, "Europski krug" na području ljudskih prava dodijeljena je Katarini Kruhonji za osnivanje i vođenje Centar za mir, organizacije koja je promicala ljudska prava, nacionalnu i vjersku toleranciju još u razdoblju trajanja rata.

Nastojanja Centra za mir opisana su u knjizi Adama Curlea (V. Britanija) "Drugi put" (1995.), a Mary Evelyn Jagen (SAD) inspirirala su za knjigu "Znak nade" (1996.)

Katarina Kruhonja i Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, te Vesna Teršelić i Antiratna kampanja Hrvatska 1998. dobili su "alternativnu Nobelovu nagradu" - Right Livelihood Award istoimene švedske zaklade za zalaganje za mir i pravdu (1998).

Svečanost dodjele nagrade u [vedskoj.

PLAN RAZVOJA I DJELOVANJA za 1999.

Posljednjih nekoliko mjeseci uloženi su veliki naponi članova Centra, radne grupe za procjenu rada Centra i UO u promišljanju što i kako dalje. Proces je bio težak, ali dobro je, i to je jedna od naših najvrednijih osobina, da ustrajavamo učiti kroz teškoće. Nastojat ćemo započeti proces u 1999. godini nastaviti tako da vrijednosti za koje smo se opredijelili usvojimo kao način rada i življenja - da rad na sebi kao pojedincima i na nama kao zajednici bude primjer i izvorište snage za utjecaj na širu zajednicu.

Mislimo da je važno učvrstiti se u svojim temeljnim načelima i vrijednostima, značajkama organizacije civilnog društva te misiji za koju smo se opredijelili (a to je osnaživanje pojedinaca i grupacija za odgovorno građansko sudjelovanje u pozitivnim društvenim promjenama). Promjena u radu koju zagovaramo ponajprije se odnosi na to kako ćemo djelovati ne mijenjajući pri tome bitno osnovni sadržaj rada, tj. djelujući i dalje kroz tri osnovna programa: Odgoj za mir i psihosocijalni razvoj; Promocija i zaštita ljudskih prava i Izgradnja mira i zajednice.

Držimo da u središtu nastojanja treba biti:

- a. **Usklađivanje Centra s načelima organizacije civilnog društva temeljene na načelima nenasilja**
- b. **Samoodrživost organizacije i njezinog djelovanja**
- c. **Intenzivnije djelovanje u javnosti.**

Praktične preporuke za oživotvorenje takvog programa su:

- Osnaživanje pojedinki/pojedinaca kroz osmišljenu i trajnu edukaciju te kontrolu pregaranja
- Vrijeme za zajednički oporavak i druženje
- Osnaživanje projektnih grupa s aktivnim članstvom.
- Osnaživanje rada projektnih grupa - timski rad u planiranju, donošenju odluka, podjeli odgovornosti, provedbi i kontroli
- Povećanje udjela dobrovoljnog rada (redefiniranjem aktivnog članstva koje će uključivati dobrovoljni doprinos djelovanju Centra; angažiranjem više osoba s manjim brojem plaćenih sati, a kombinacijom plaćenog i dobrovoljnog rada; ograničavanjem honorarnog rada i javnim zagovaranjem za dobrovoljni rad)
- Radi samoodrživosti djelovanja osim povećanja udjela dobrovoljnog rada uvesti samofinanciranje (npr. prihod od organiziranog seminarara koristiti za financiranje djelatnosti Centra), a dijelom se usmjeriti na sufinanciranje iz domaćih izvora.
- Djelovanje dignuti na višu razinu intenzivnijim javnim djelovanjem, jačanjem suradnje s različitim organizacijama i institucijama unutar Republike Hrvatske te primanjem kolektivnih članova.

Radi ostvarenja ovih smjernica Program odgoja za mir i psihosocijalni razvoj više će pažnje tijekom sljedećeg perioda pokloniti edukaciji aktivista, novih volontera i mirovnih radnika. U programu Promocija i zaštita ljudskih prava otvorena su dva nova projekta s

ciljem intenzivnijeg rada na odgoju i zagovaranju za ljudska prava, demokraciju i civilno društvo. Program Izgradnja mira i zajednice osnažen je djelovanjem četiri mirovna tima s 25 mirovna radnika koji rade na jačanju civilnog društva u poslijeratnoj izgradnji mira.

Osim toga, nekoliko je važnih događanja u 1999. godini za koje mislimo kako su važne te da bi Centar u njima trebao sudjelovati. To su:

- Nacionalna koordinacija NVO u kampanji za slobodne i poštene izbore
- Sudjelovanje u alternativnim igrama (alternativa II. Svjetskim vojnim igrama)
- Sudjelovanje na mirovnoj konferenciji u Den Haagu
- Suorganizacija I. Konferencije o pomirenju - Vukovar '99.
- Dani kulture mira '99.

Dakako, treba istražiti kako pomoći u humanitarnoj izbjegličkoj krizi nastaloj uslijed rata na Kosovu, te kako pridonijeti sprečavanju daljnje eskalacije i mirnom rješavanju sukoba.

Vjerujemo da će osnaživanje i razvoj članova i naših unutarnjih odnosa rezultirati jasnijim, snažnijim i učinkovitijim djelovanjem u široj zajednici, te da ćemo planirane aktivnosti provesti, a pri tome ostvariti sebe kao pojedince i učvrstiti zajedništvo. Pokušajmo živjeti krilaticu - Mir u srcu je srce mira.

Izveštaj je priredila Branka Kaselj, izvršna direktorica, u suradnji s Katarinom Kruhonja, predsjednicom, a temeljen je na godišnjim izvještajima pojedinih programa, projekata i zajedničkih aktivnosti.

POPIS ORGANIZACIJA I FONDACIJA KOJE SU PRUŽILE FINANCIJSKU POTPORU REALIZACIJI PROJEKATA:

AMERICA'S DEVELOPMENT FOUNDATION, SAD

(financijska sredstva USAID-a)

"Promocija i zaštita ljudskih prava"

Centar za mir

"Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja"

"Povratak i obnova povjerenja - Pakrac"

BALKAN PEACE PROJECT, Nizozemska

"Povratak i obnova povjerenja - Pakrac"

Centar za mir

"Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja"

CAUSE COMMUNE VAUD, Švicarska

Internacionalni kamp u Trogen, Švicarska

CHRISTIAN COUNCIL OF SWEDEN

(financijska sredstva Swedish International Development Agency)

"Koordinacija za zaštitu ljudskih prava"

DELPHI INTERNATIONAL - STAR projekt, SAD

Radionica za žene "Javno zagovaranje za pozitivne društvene promjene"

DIE SCHWELLE, Njemačka

Centar za mir

"Povratak i obnova povjerenja - Pakrac"

INSTITUT OTVORENO DRUŠTVO HRVATSKA

"Žene ženama"

"Informatika bez granica"

Internacionalni kamp u Trogen, Švicarska

HILFSWERK DER EVANGELISCHEN KIRCHEN DER SCHWEIZ, Švicarska

"Kreativne radionice"

"Povratak i obnova povjerenja - Pakrac"

KOMITEE FÜR GRUNDRECHTE UND DEMOKRATIE Sensbachtal, Njemačka

Ljetovanje u Živogošću 1998.

LIFE AND PEACE INSTITUTE, Švedska

(financijska sredstva Europske unije i Danskih crkava)

Centar za mir

"Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja"

METHODIST RELIEF AND DEVELOPMENT FUND, UK

"Zajednička klupa"

NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE

Centar za mir

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA

Doprinos sudjelovanju na internacionalnom seminaru za jednog studenta

PEACE BRIDGE DANUBE, Švicarska

Centar za mir

QUAKER'S LANCASTER MONTHLY MEETING, SAD

"Zajednička klupa"

QUAKER PEACE SERVICE/Steven Angel, SAD

Centar za mir - za Program alternative nasilju

THE OLOF PALME INTERNATIONAL CENTRE, Švedska

"Zajednička klupa"

TOWAE STIFTUNG, Njemačka

"Rad s vjerskim zajednicama"

UMBRELA GRANT - INTERNATIONAL RESCUE COMMITTEE

Centar za mir

UNITED NATION HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES (UNHCR)

"Promocija i zaštita ljudskih prava"

USAID - THE OFFICE FOR TRANSITION INITIATIVES, SAD

Izdavanje knjige "Pjesma mira"

"Promocija i zaštita ljudskih prava"

"Rad s vjerskim zajednicama"

WINSTON FOUNDATION FOR WORLD PEACE, SAD

"Rad s vjerskim zajednicama"

"Izgradnja demokratskog društva temeljenog na kulturi nenasilja"

WESTMINSTER FOUNDATION FOR DEMOCRACY, UK

"Rad s vjerskim zajednicama"

Zahvaljujemo se svim prijateljima i osobama koje su dale svoju financijsku i moralnu podršku radu Centra za mir, nenasilje i ljudska prava.

Medijima, hrvatskoj i međunarodnoj javnosti, Vladi RH, jugoslavenskoj javnosti i vlasti, vladama članicama NATO-a, generalnom sekretaru UN-a

Izjava

Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek povodom eskalacije krize i ratnih sukoba na području SRJ

Ratovi na području bivše Jugoslavije, u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, su pokazali da se ratom ne mogu riješiti politički problemi, pa tako ni na Kosovu. Pouke iz toga nisu izvučene.

Iskazujemo žaljenje radi stradanja kojem je izloženo stanovništvo u SRJ, posebno na Kosovu.

Zalažemo se za jedinstvo u odbacivanju nasilja, a osobito rata, kao metode rješavanja sukoba među pojedincima, grupama i državama te pronalaženju alternativnih putova i praksi građenja održivog mira temeljenog na principima suradnje i zajedničke sigurnosti.

Pozivamo na prekid nasilja i obnovu mirovnog procesa.

Pozivamo vladu SRJ da odmah prekine sva vojna djelovanja na Kosovu i tako iskažu vjerodostojnost svojih namjera za mirno rješenje sukoba. Vojna intervencija NATO snaga ne može, niti smije, biti opravdanje za odmazdu nad albanskim stanovništvom ili albanskim političkim vodstvom na Kosovu. Naprotiv, u takvim izvanrednim okolnostima, vlada SRJ je posebno odgovorna za sigurnost i zaštitu svih svojih državljana.

Pozivamo vojne snage kosovskih Albanaca da se suzdrže od vojnih aktivnosti, a kosovsko albansko političko vodstvo na kooperativnost u traženju pravednog, i za obje strane prihvatljivog, političkog rješenja.

Pozivamo vlade članice NATO-a na uspostavljanje zajedničkih stavova, mjera i djelovanja s UN-om, na prekid vojnih operacija te na obnovu mirovnih pregovora.

Pozivamo vladu Republike Hrvatske i vlade drugih država u Evropi da priznaju pravo azila izbjeglicama s Kosova i onima iz SRJ koji se zbog prigovora savjesti ne žele angažirati u ratu.

Iskustvo u RH i BiH nas uči da je blagotvornije za ljude, odgovornije i časnije umjesto ubijanja, razaranja, progona i stradanja prihvatiti privremene međunarodne mirovne snage kao jamca mirovnog procesa. Stoga potičemo građane i vlast SRJ da prihvate ponudu o privremenoj međunarodnoj prisutnosti te tako iskoriste volju i mogućnosti međunarodne zajednice u svoju korist, a ujedno postanu jednakopravnim članom te zajednice.

Zalažemo se i za uvođenje intenzivne međunarodne ekonomske pomoći na cjelokupnom području bivše Jugoslavije i šire regije Balkana kao jamstva mira na ovom području.

Nudimo podršku i solidarnost antiratnim inicijativama, grupama i građanima u SRJ koji podržavaju nenasilno, političko rješavanje krize na Kosovu.

Članovi Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek
U Osijeku, 30. ožujka 1999

CENTAR ZA MIR, NENASILJE I LJUDSKA PRAVA - OSIJEK

Predsjednica prim. dr. Katarina Kruhonja, mr. sc.

Izvršna direktorica Branka Kaselj

Upravni odbor Milan Ivanovi}, dr. sc.
Biserka Milošević}, dipl. prav.
Marijana Mitrovi}, dipl. pedagog
Veselinka Kastratovi}, dipl. prav.
Ranka Jindra, mr. sc.
Lidija Obad, mr. sc.
Slavica Singer, prof. dr. sc.

Administrativne tajnice: Zlatica Mehičić
Nikolina Jurjević

Financije: Elvira Lončar
Agencija "Savjetnik"

Međunarodni volonteri: mr.sc. Michael H. Grabner (Ohne Ruestung Leben)
mr.sc. Heinz Habertheuer (Austrijska mirovna služba)
mr.sc. Robert Preis (Austrijska mirovna služba)
mr. tech. Werner Repetschingg (Austrijska mirovna služba)

Adresa: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek
Keršovanijska 4
31 000 Osijek
p.p. 142
Tel./fax 031 / 206 886; 206 887; 206 889
E-mail: czmos@zimir.net
<http://www.zimir.net/~czmos>

SADR@AJ

Uvod	6
Utemeljenje	10
Opći prikaz realizacije plana	13
Programi - projekti	17
Ostale aktivnosti	39
Financijsko poslovanje	41
Postignu}a, problemi	44
Priznanja i nagrade	45
Plan razvoja i djelovanja '99.	46